

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1079.

CHICAGO, ILL., 17. MAJA, (MAY 17,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Sedmi redni zbor J. S. Z.
Špijonaža v trustjanizirani industriji.
Ivanu Zupanu strežejo po službi.
Komedijski balkanski komunizma v Detroitu.
O konvenciji socialistične stranke (Anton Garden).
Petdesetletnica češke socialistične stranke.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Konferenčna organizacija J. S. Z. za centralno Penno ustanovljena.
Shod kluba JSZ. v Pueblu, Colo.
V stavkovnih okrožjih je polno težkoč.
O delavskih razmerah v okolici Dicksona.
Klub JSZ. v Avelli.
Piknik soc. stranke v Chicagu bo dne 10. junija.
Pryomajska slavnost kluba J. S. Z. v Springfieldu lepo uspela.
Konferenca v Bridgeportu izrekla N. Zlembergerju ter J. Snoju zaupnico.

Prihodnji koncert soc. pevskega zbora "Sava" v Chicagu.

Članstvu kluba št. 47 JSZ. v Springfieldu.
Zelo važno za članstvo JSZ. v Detroitu.
Iz Kansasa.

Kaj določa nova strankina ustava za narodnostne federacije?

Navodila udeležencem VII. zbora JSZ.
Spored in dnevni red VII. zbora JSZ.
Važna seja waukeganskega kluba.

RAZNO.

Pobožna rodbina (J. S. Machar).
Peruškove slike bodo razstavljene na Elyju.
Dr. Vinko Šarabon v Ameriki.
Zahvala vsem, ki so sodelovali na Vilharjevi slavnosti v Waukeganu.
Predavanje v Chicagu o inkviziciji.
Koncert in predstava v nedeljo 27. maja v St. Louisu.
Prva obletnica društva "Strugglers".
Listnica uredništva.
Cenik knjig in sprememb.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtrek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

CENIK KNJIG

KI JIH IMA V ZALOGI
"PROLETAREC".

NEPOSLOVNE KNJIGE, ROMANI, POVESTI IN ČRTICE.

AMERISKI SLOVENCJI, (izdala SNPJ.), ameriška zgodovina, zgodovina SNPJ in slovenskih naselbin. Ilustrirana. Vezana v platno	\$5.00
BEDAKOVA IZPOVED, broš. \$1., vezana	1.50
BOŽICNA PESEM V PROZI, (Charles Dickens) broširana ..	.40
BEG IZ TEME, (ruski pisatelj), broširana \$1.25, vezana	1.75
BELE NOCI-MALI JUNAK, (F. M. Dostojevskij) povesti, broši- rana	.55
BLAGAJNA VELIKEGA VOJ- VODE, roman, broširana	.75
BILKE, povesti, broširana	.45
BOJ ZA PRAVICO, povest, veza- na	.75
BOY, (Lola Coloma), roman, 269 strani, broš. 35c, vezana	.50
ČRNI PANTER, (Milan Pugelj), črtice, broširana	.75
OVETKE, šopek pravljic	.20
DEDEK BREZ IMENA, (V. Lev- stik), vez.	1.20
DETELJICA, povest, broširana ..	.45
DON CORREA, (G. Keller), ro- man	.25
DORE, (Dr. Ivan Lah), povest, vezana	.45
DR. HINKO DOLENEC, zbrani spisi, broš.	.60
DVE SLIKI, povest, broširana ..	.60
FILIZOPSKA ZGODBA, (Aloja Jirasek), broš. 40c, vezana ..	.50
FRANČKA in drugo, povest bro- širana	.40
SOLEM, (G. Meyrink), roman, broš. 75c, vezana	1.00
HEPTAMERON, (Margareta Va- loiska), povest, broširana	.40
HUMORESKE, GROTESKE IN SATIRE, (VI. Azov in Teffi), broširana	.60
IGRALCO, (P. M. Dostojevski), broširana, 264 st.	.75
JIMMIE HIGGINS, (Upton Sin- clair, prevel I. M.) vezana v platno	\$1.00
JUG, (P. Chocholoušek), zgo- dovinski roman, 616 strani, broši- rana 85c, vezana v platno	1.25
JUNAK NABEGA ČABA, (M. J. Lermontov), broširana	.75
JURICA AGICEVA, (Ka. Sa- ndor-Gjaleki), povest, 360 stra- ni broširana 75c, vezana v plat- no	1.00
KAJ SI JE IZMISLIL DOKTOR OKS, (Jules Verne), broširana ..	.35
KAZAKI, (L. Tolstoj), broširana, 308 strani	.75
KONFESIJE LITERATA, (J. S. Machar), zbirka spisov, trdo vezana	.75
KRES, letnik, 1922 lično vezan ..	1.50
KUHINJA PRI KRALJICI GO- SJI NOŽICI, (Anatole France), broširana 85c, vezana	1.10
LETEČE SENCE, (S. H. Vajan- sky), roman	.50
LJUBAKOVA HOI, povest, broši- rana	.50
LJUDSKE POVESTI, (Fr. Jaklič), broširana	.65
LJUDSKE PRIPOVEDKE, (L. N. Tolstoj), broš.	.85
MARJETICA, idila, broširana ..	.75

MATERINA ŽETEV, pripovedke iz Dalmacije	.75
MOJE ŽIVLJENJE, (Ivan Can- kar), broširana, 168 strani, 60c; vezana v platno	.85
NA KRIVIH POTIH, povest, bro- širana	.40
NESREČNICA, (I. S. Turge- njev), broš.	.50
OBCINSKO DETE, (Bran. Nušič), roman dojenčka, broš.	.65
OBISKI, (Lidior Cankar), veza- na	1.40
OB 50-LETNICI DR. JANEŽA EV. KREKA	.25
OGLENICA, povest, broširana ..	.40
PASTI IN ZANKE, (I. S. Oral), broširana	.40
PATELA, povest iz irske junške dobe, broširana	.40
PIKOVA DAMA, (A. S. Puškin), povest, broš.	.40
PISANA MATI, povest, broširana PLEBANUS JOANNES, (L. Pre- gelj), broširana	.75
POJEDINA PRI TRIMALHIJO- NU, povest, broš.	.40
POVEST O SEDMIM OBESE- NIH, (Leonid Andrejev), bro- širana	.80
POVESTI, (Lovro Kuhar), broš. POVESTI MAKSIMA GORKIJA, broširana, 210 strani	.75
POVBSTICE, (Rabindranath Ta- gore), broširana	.40
POZIGALEC	.25
PRAVILICE, (Fr. Milčinski), s slikami, vez.	1.00
PRELEPA VASILJICA, in dru- ge ruske pravljice, broširana ..	.40
RAZNE POVESTI, broširana ..	.75
SAMOSILNIK, (A. Novčan), de- set povesti, broširana	.75
SAVICEV PESIMIZEM, (E. Kristan), novela, broširana ..	.50
SOSEDJE in druge novele, (A. P. Oehov), broširana	.50
SECE, novele, vezana	.50
SREČOLOVEČ, povest, broširana SPISI ANDREJKOVEGA JO- ŽETA, V. zv. vezan	.75
I, III, IV, VI, VII, VIII. zv. broširani, po	.30
S POTI, (Lidior Cankar), potopis- ne četrtice, broširana	.75
SPOVED, (L. N. Tolstoj), broši- rana	.40
STARA DEVICA, povest, brošira- na	.45
STAROINDIJSKE PRIPOVESTI, s slikami, (Jos. Suchy), broši- rana	.35
STEPNI KRALJ LEAR IN HI- ŠA OB VOLGI, (I. S. Turge- njev in S. Stepnjak), povesti, broširana	.60
SVETOBOR, povest, broširana ..	.65
TARAS BULBA, (N. Gogolj), trdo vezana, 206 strani	.75
TIK ZA FRONTO, (D. Feigel) broširana	.65
TRI POVESTI, (L. Tolstoj) bro- širana	.40
UDOVICA, (I. E. Tomle), povest 330 strani, broširana 75c, ve- zana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VITEZ IZ RDEČE HISE, (Ale- ksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504	

strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
ZABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in črtic, broširana ..	.65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZAJEDALCI, (Ivan Molek), po- vest, 304 strani, vezana v plat- no	1.75
KA SREČO, povest, broširana ..	.45
ZELENI KADER, (I. Zorec), po- vest, broš.	.45
ZENINI NABE KOPENELE, (Rado Murnik), broširana ..	.30
SLOVENSKE PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, ve- zana	1.25
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00
JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50

PESMI IN POEZIJE

BASNI, (Jean de la Fontaine, in francoščine prevel I. Hribar) vezana	1.00
MODERNA FRANCOŠKA LIRI- KA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.30
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Al- brecht), trdo vezba	.60
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana POHORSKE POTI, (Janko Gla- ser), broširana	.35
PRESERNOVE POEZIJE, vez.	.75
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), bro- širana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRI- KE, od Vodnika do moderne, (O. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Ma- char), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRI- KA, poezije, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE, (Ante De- beljak), broširana	.50
SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana	.25
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trdo vezba	.50
TRBOVLJE, (Toma Selškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75
TRISTIA EX SIBERIA, (Voje- slav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zu- pančič), pesnitve, broširana ..	.40

IGRE

ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	.50
BENESKI TRGOVEČ, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ČARLJEVA ŽENITEV-TRJE ZENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, brošira- na	.25
GOLGOTA, (M. Križ), drama v treh dejanjih	.50
GOSPA Z MORJA, (Henrik Ib- sen), igra v petih dejanjih, bro- širana	.60
HRBTENICA, (Ivan Molek) dra- ma v treh dejanjih s prologom in epilogom	.25
KASLIJA, drama v 3 dejanjih ..	.75
JULIJ CEZAR, (Wm. Shakes- peare), vezana	.75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
(Nadaljevanje na 3. strani platnic.)	

PROLETAREC

Glasillo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1079.

CHICAGO, ILL., 17. MAJA, (MAY 17,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

VII. REDNI ZBOR J. S. Z.

„Ako bi Jugoslovanske socialistične zveze ne imeli, bi jo morali ustanoviti“.

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA je imela vsega skupaj šest kongresov. Prihodnji, ki se snide v Chicagu dne 19. maja, bo sedmi. To je v zgodovini take politične in prosvetne organizacije, kakor je J.S.Z., mnogo. Vsaki je značil v razvoju javnega življenja jugoslovanskega delavstva veliko več, kot pa je „za-beležen“ v zapisnikih in časopisih.

Na njene zборе ne prihaja stotine delegatov. Ni podporna organizacija, ne more siliti svoje člane, tudi ako bi hotela, da trošijo tisočake za konvencije.

J.S.Z. je organizacija, v kateri so stalni člani edino le tisti, ki so v stanju RAZUMETI delo ki ga vrši in njene NALOGE. Gmotnih koristi pri nji ni. Tisti, ki mislijo samo kako se bi okoristili, jo napadajo, ji skušajo skopati grob. Marsikdo, ki ga ji je pripravljaj, je sam padel vanj, ostale čaka enaka usoda.

Ako za zbor J.S.Z. ne opazite tako velikega zanimanja kot za kakšno veliko manj ali pa v javnem življenju našega ljudstva popolnoma nepomembno stvar, to ne znači, da je J.S.Z. „nevažna“, pač pa znači, da je potreben med nami moralen preporod.

Zgodovina J.S.Z. je v tesni zvezi z zgodovino „Proletarca“. Ko se je pred 23. leti ustanovil, je bil namen isti, kateremu služi danes: Dvigniti jugoslovansko delavstvo čim višje, dvigniti ga do višine, na kateri bi bilo deležno respektu, blagostanja kolikor največ mogoče, in vpoštevanja v vsakdanjem življenju.

Tisti delavci ki so se prvič zbrali v J.S.Z. in oni, ki so nadaljevali z njihovim delom, so PRAVI pionirji v vsem, kar se je vršilo med nami pod njenim okriljem za NAPREDEK.

Naloga J.S.Z. je, da je kos sedanji situaciji — njena dolžnost je, da nudi neprisljuna, praktična pota vsem, ki žele in hočejo koristiti svojemu ljudstvu.

Če se bi šlo samo radi formalnosti, bi bila stvar hitro gotova. Zbor J.S.Z. bi enostavno konstatiral, da nanj ne pade nikaka odgovornost, ter bi se skliceval na konvencije podpornih organizacij — češ, te naj gledajo, mi pa ostanemo

ob strani ter jih bomo motrili s kritičnim očesom.

Delegacija J.S.Z. se mora pečati, če hoče biti zvesta svojim nalogam z zelo obširnimi sporod. Njene odgovornosti so velike.

Izmed važnih problemov, ki jih ima naš zbor pred seboj sedaj, so prvi med prvimi vprašanja: Kako obvarovati naše ljudstvo pred pijavkami, ki preže nanj v interesu kapitalistične politike? Nadalje, kakšna pota mu sugeriramo z ozirom na bodočnost naših podpornih organizacij?

Zbor se bo moral ukvarjati z vprašanjem bodočnosti federacije same. Ali so še pogoji, da obstoji ter deluje kot taka — ali izginjajo? Ali naj se preda v vodstvo drugim — ali naj deluje naprej kot skupina zase, verujoča v sodelovanje za skupni dobrobit vsega ameriškega delavstva?

Ali je za naše ljudstvo vseeno, ako se udaja brezbržnosti ter prepušča odločevanje delavstvu drugih narodnosti, češ, mi ne štejemo, nas je premalo?

Ali moremo ameriški Jugoslovani sploh v čem odločevati? Ali prihajamo sploh kje v poštev?

Ali imajo predsedniške volitve tudi za nas kak pomen?

Kolikšne važnosti so za naše javno življenje konference J.S.Z.?

Kaj bo z našo mladino — ali ostane med nami — ali pozabi na nas še predno izginemo?

Ali storimo vse kar bi lahko storili za našo agitacijo med ženstvom?

Ali se da v kulturnem oziru še kaj doseči — in ali smo sploh kaj dosegli?

Kaj je naprednost — in ali se jo med nami krivo tolmači? Mogoče jo pretiravamo, morda si jo napačno predstavljamo?

Ali obstoje možnosti, da bi hrvatski, srbski in slovenski delavci v Ameriki delali skupno? Če ne — kaj so vzroki?

Kakšno je, ali naj bo stališče J.S.Z. z ozirom na stavko premogarjev in na njihovo unijo z ozirom na sedanji položaj v premogokopni industriji in med premogarji v obče?

Ali ima socialistično gibanje v tej deželi iste, slabše ali boljše pogoje kakor socialistično gibanje v evropskih deželah?

Ali je takozvano komunistično gibanje v korist ali v škodo skupni delavski stvari?

Sedmi redni zbor J.S.Z. bo razpravljaval in sklepal o vsem tem. Ne bo ga dičilo veliko število udeležencev, toda njegova važnost je zapopadana v tem, da je odgovoren celoti za delo, ki računa na interese skupnosti, in je važen v tem, da predstavlja najbolj misleči ter najdalekovidnejši del jugoslovanskega ljudstva v tej deželi.

Jugoslovanska socialistična zveza je našemu delavstvu POTREBNA organizacija. Če bi jo že ne imelo, bi si ji jo moralo ustanoviti.

Špijonaža v trustjanizirani industriji

Vsakemu delavcu, ki je bil kedaj količikaj aktiven v uniji ali delavski politični organizaciji, je znano, kako spretno ima razpredeljene svoje mreže kapitalistična špijonaža.

Če začnete z rudniškimi družbami po zapadu, nadaljujete z mogočnimi korporacijami po osrednjem zapadu, se ozrete na jeklarski trust po železnem okrožju Minnesote in nadaljujete v ostalih njegovih obratih po Illinoisu, Indiani, Pennsylvaniji, Ohiju itd., povsod boste našli na sistem špijonaže, ki demoralizira, ki tira neuke delavce v absolutno nezaupnost, ki jih takorekoč naganja v popolno udanost kompanijam.

Špijonaža v ameriškem industrialnem svetu je že mnogokrat točno opisana stvar. Moglo bi se jo odpraviti, ampak delavci v splošnem se zanjo niso pravilno zanimali in se sploh ne zanimajo do tedaj, dokler jih direktno ne zadene.

Ko pa jih zadene, je spoznanje, ki pride, že pozno, in napravi največkrat tak učinek, kakršnega hoče kompanija, oziroma kompanije.

Frank L. Palmer je izdal malo brošuro z naslovom "Spies in Steel". Peča se skoro izključno s špijonažnim sistemom Oliver Iron Mining kompanije v Minnesoti; omenjena družba je sestavni del jeklarskega trusta. Minnesota producira največ železne rude v tej deželi, in v njenih rudnikih je zaposlenih veliko slovenskih delavcev; ostali so finski, italijanski, hrvaški in drugi.

Broušura, ki jo omenjamo, opisuje delovanje špijonov, zavedne in nezavedne. Palmer, avtor brošure, šteje ene kot druge v isto kategorijo.

V brošuri je tudi eno slovensko pismo nekega chisholmskega rudarja, ki ga ob priliki objavimo v celoti. Nadalje vključuje knjižica sezname listov, na katere pazijo kompanijski špijoni, in med temi je naveden tudi "Proletarrec". Čitajo ga paznejše, kot rudarji poštenjaki,

in naročnino obnavljajo ko hitro jim poteče.

Vsak dopis, ki ga kdo pošlje iz njihovega kraljestva v objavo "Proletarcu", "Prosveti" ali kakemu drugemu delavskemu listu, zabeležijo v rekordih špijonažnega urada, in vsak cent, ki ga v takih krajih kdo prispeva v podporo "Proletarcu", skrbno zapišejo v svoje knjige — ne radi prispevanih vsot, ampak radi oseb, katere so jih prispevale.

Palmerjeva knjižica bo dosegla v Minnesoti veliko cirkulacijo. Omenja tajnike unijskih lokalov, tajnike in organizatorje komunističnih skupin, finske socialiste, rudarja Slovenca ki je bil tajnik unije rudarjev na Chisholmu, politikaše farmarske-delavske stranke in druge "zavedne" delavce, ki so bili pod masko v resnici samo lakaji jeklarskega trusta.

Mr. Palmer dela morda temu ali onemu krivico. Priznati pa se mu mora, da se je v delo zelo poglobil, kajti kdor hoče dognati, kako špijonirajo agentje jeklarskega trusta, mora biti boljši špijon kot so oni. Drugače ne pride do dokazov. Mr. Palmer pravi, da jih ima toliko in tako močne, da so neutajljivi ter neizbrisljivi. Kako je prišel do tajnih dokumentov v tajnih arhivih jeklarskega carstva, ne navaja.

Mr. Palmer navaja dejstva; navaja fotografske posnetke pisem špijonov; navaja imena listov, ki so na črni listi; navaja ime našega rojaka, ki je daroval pred več leti 25c v podporo "Proletarcu" in ki je poslal nekaj dopisov "Prosveti". Vse se logično vjema — razun vprašanja — kako je Mr. Palmer dobil dostop do skrivnosti, ki so mu razodele, kdo je špijon in kaj je kdo pisal, proti komu in čemu.

Slovenec, ki je označen v knjigi in je prizadet, je nam pisal, da mu je silno hudo — da je bil izrabljan, da ni bil nikoli špijon. Brošura pa ga jasno označuje za špijona. Navaja njegovo ime v celoti in njegov naslov.

Kompanijski agentje res izrabijo kogar morejo v špijonske namene. Boječneš, ki nima niti malo moči, pove na pritisk "vse". Gospodje so z njim prijazni, in njemu se to dopade. Tako postane kompanijski lakaj, nezaveden špijon, čeprav mu vest očita, da nekoliko greši, toda on se tolaži, da ne "smrtno". Ko je prepozno — ga zaloti madež, in tedaj se šele zave vse nagote velikega greha.

Nočemo delati krivice nikomur. Mr. Palmer je izdal svojo brošuro, v nji navaja imena, tolmači špijonažo Oliver Iron Mining Co. in marsikaj drugega. V zalogi jo ima tudi knjižarna "Proletarca". Stane 50c izvod. In če dela ta brošura komu izmed navedenih krivico, naj stvar pojasni, naj navede dokaze, in jih bomo priobčili ter ob enem navedli avtorju brošure.

Kar želimo je, da se povprečen delavec dvigne v toliko, da ne bo niti od daleč dostopen za špijonažo, ki ga ponižuje in degradira. K Palmerjevi brošuri se bomo še povrnili.

ARGUMENTI NASPROTNIKOV EVOLUCIJE

Predaval v klubu št. 1 J. S. Z.
IVAN MOLEK

(Nadaljevanje.)

Toda vede, ki se pečajo z razvojem življenja, posebno biologija in biokemija, ne poznajo nobene "prve celice". Faktično ni bilo nikjer prve stanice, kakor ni bilo prve ribe, prve kače, prve muhe, prvega slona, prve opice niti prvega človeka! — (Benjamin Moore.)

Ako bi bil kdo mogel opazovati razvoj človeka, sesalcev in drugih specij skozi vsa milijonletja doli do zarje življenja, bi bil zaman iskal "prvičev". V gotovi perijodi proti koncu tercija (tretja doba) bi bil opazil razne rodove opiške oblike in v naslednjih perijodah malo, komaj za las drugačne rodove. Šele čez dolgo, dolgo časa bi videl množice, ki znajo boljše sukati gorjačo v roki kot druga slična plemena. To so bili najprimitivnejši ljudje, a pojavil se je cel rod ali več rodov hkratu skozi dolgo dobo. To velja za vse ostale družine sesalcev, ptičev, kuščaric itd. — Vsakdo izmed vas je gotovo že vsejal kakšno seme v zemljo. Ali more povedati, katero zrno je prvo vzkliko? Ne, kajti vse, kar je dobrega, vzklije hkratu. Opazujte brstenje dreves na spomlad. Ali je kateri popek, ki vzbrsti prvi?

Tako je tudi s "prvo stanico". Ni je bilo! Bilo pa je na milijone stanic, ki so se pojavile hkratu po vsem širnem planetu kakor hitro so bili pogoji ugodni za razvoj organskega življenja — a tudi ta pojav je trajal silno dolge dobe in gotovo ni bil uniformen; to se pravi, da tudi najnižje in najenostavnejše stanice niso bile vse enake. Saj še danes niso. Bakteriologi poznajo celice, ki se nahajajo v vodi in vlažni zemlji — v ogromnem svetu bakterij — ki niso ne živalske ne rastlinske. Tako so primitivne, da tvore svet zase daleč pod protozooni, ki so najnižji živalski organizmi in daleč pod algami, ki so najnižji rastlinski organizmi. Kljub temu so živi organizmi, ki se hranijo s kemičnimi snovmi in se množe z deljenjem. A tudi te drobtinice življenja še niso najnižje. So še druge, ki so še bolj enostavne in skoraj negibljive, tako da znanstvenik ne ve, ali bi jih uvrstil med organske ali neorganske pojave. Vsi ti pojavi so že globoko doli v ultrami kroskopičnem svetu, kjer se je biološko raziskovanje moralo ustaviti vsled pomanjkanja pripomočkov, čakajoč na boljše mikroskope, ki odprejo nova čudesa v globini misterija živnosti. Kajti globin ni kraja ne konca — nikjer ni nobenega začetka. Prišla je nova znanost, biokemija, ki prodira v globino po drugih potih, in je odkrila, da ni nikjer meje med živo in neživo snovjo! Nit organizmov, najnižjih stanic, se spaja z nitkami — kemičnih celic in te nitke se vlečejo v neskončnost

materije in električne energije! — (Jos. McCabe.)

To je odgovor na vprašanje: Odkod prva stanica? Tistega "odkod" ni nikjer in "prve stanice" ni bilo nikjer. Življenje je proces, ki sega globoko v prirodo in se naposled izgubi v kemični neorganski materiji. Točke, o kateri bi mogla veda reči: Tu je meja med živim in neživim — ni nikjer.

Logično vprašanje pa je: Kako *deluje* ta proces na oni dolgi niti, na kateri se kemična snov pretvarja v živo snov?

Biologija danes še ne more dati jasnega odgovora. Biolog in biokemik pravita kratkoma: "Ne vem. Danes še ne vem, delam pa noč in dan, da bom vedel".

So hipoteze (domneve). Večina učenjakov — med temi je tudi dr. Henry Fairfield Osborn, novi predsednik American Association for the Advancement of Science (glej njegovo knjigo "The Origin and Evolution of Life") — vztraja, da proces je spontano generiranje: najpočasnejša kemijska evolucija. Dr. George Crile je dodal teorijo "kemijsko-električnega bipolarizma". Najnižja živa stanica, ki jo znanost do danes pozna, je kombinacija ali sestavina ogljika, vodika, kisika in dušika. Spajanje kisika z ogljikom in vodikom ustvarja energijo: proces, ki prestavlja snov iz statike v dinamiko. Proces je kemijsko-električen. Ako se proces ne prestando ponavlja, se pojavi forma, nekaj novega v kemični snovi, ki se giblje od svoje lastne energije v ravnovesju z zunanjim environmentom. Forma se sprva ne ohranja in prejalilej razpade. To poskušanje traja dolge in dolge dobe, dokler se ne pojavi tendenca, da se forma ohranja in razmnožuje. Dobila je svojstvo dednosti in individualnosti: postala je organizem. Environment za evolucijo organizmov pa je topila voda in vulkanična atmosfera, ki je nasičena z ogljikom.

8. "Božanski red" narave.

Pobijalci nazora evolucije so navadno veliki romantiki. Kadar že izčrpajo vse svoje modrosti, naredo dolgo pridigo, v kateri mahnejo z roko na levo in desno, pokažejo ti visoke gore in globoke doline, zelene trate in jasne planine, širne gozdove, peneča se morja in reke, krasoto cvetja in mehko oblakov — pa te vprašajo z grmečim glasom: Mar se je vse to samo naredilo? Poglej to krasno naravo, ta lepi red, ki vlada v naturi od najmanjše bilke v tleh do sinjega velikana, ki se dviga v nebo — ali je mogel ta božanski red priti sam od sebe?

Res je silno . . . Če bi človek živel od samega sentimenta, bi se skremžil in zjokal od srca in pokimal: Tako je . . .

Božanski red narave!

Ako se postavimo na premiso, da vlada v naravi popolni red, potem je res božanska, in če je božanska, je vse to res nekdo naredil —

in kdo drugi naj bo ta nekdo kakor sam Bog? Eto, pa smo poraženi! Tako nas je treba . . .

Ko sem bil še dečko, sem čital v učeni knjiški učenega doktorja bogoslovja — in kasneje, tu v Ameriki, sem parkrat naletel v časopisih na isto stvar — trik o uri. To je že star jezuitski trik. Modrijan se postavi moško pred tebe in ti pokaže uro na steni: Ali se je ta ura sama naredila?

Ker ure, stenske in žepne ali kakršnekoli, ne rastejo na hruški, niti jih ne izkopavamo iz zemlje kakor krompir, moramo seveda priznati, da uro naredi urarski delavec.

Vidiš, nesrečnej! — Ura, malenkostna reč, kaj pa narava, ki milijonkrat bolj redno teče kot ura?

Kajpada! Če vzamemo, da je človek, natura, in vsemir je ura, ki se navije, da teče, je vsekakor logično, da mora imeti nekoga, ki jo naredi in navija! Ako gremo s stališča, da je človek mali bog, ker stvarja ure in druge mehanične reči, tedaj mora biti večji bog nad njim, ki je ustvaril njega (človeka) in material za uro. Če je vse narejeno, se ne more samo narediti. Človek naredi hišo. To je nesporno. Ako vzamemo, da je svet tudi hiša, mora imeti ta velika hiša (svet) večjega in močnejšega zidarja kot je človek, kajti hiše si ne smemo misliti, da bi se sezidala sama od sebe, razen če jo sezida hudič, ki ima tudi veliko moč!

Da — če tako argumentiramo, moramo pogoreti na celi črti. Pa ne bomo. Rajši vržemo ves ta argument na smetišče in vprašamo modrijana: *Kje je svet, kje je narava ura?* Kako ti veš, da je bil svet *narejen*? In kje je tvoj oprevani *red v naravi*?

Tistega božanskega reda ni! Kdor noče biti slep, lahko ve, da v naravi ni nobene perfektnosti, nobenega pravega reda. Tu vidimo red, tam nered, a vse to je le dozdevno, relativno. Kar je red, je v drugem pomenu tudi kaos. Če gledamo na džungel oddaleč, se nam zdi kakor paradiz; pojdemo v džungel in videli bomo najkrutejši boj za obstanek. Kadar divjajo viharji, vrtinci, prerijski požari, pokajo strele, bljuvajo vulkani, derejo vode in potresi podirajo mesta, je to za človeka velik kaos, priroda sama pa dela s tem ravnovesje med elementi, torej red.

(Dalje prihodnjič.)

Petdesetletnica češke socialistične stranke

Dne 8. aprila je češka socialna demokracija imela v Pragi slavnost petdesetletnice ustanovitve organiziranega socialističnega gibanja. Ožja konferenca se je vršila v isti gostilni, kjer je pred 50. leti bila ustanovljena češka socialno-demokratska stranka. Na slavnosti je bilo navzočih 15 ustanoviteljev, ki so pred pol stoletjem orali ledino za delavski preporod.

J. S. MACHAR:

POBOŽNA RODBINA

Prevel dr. Joža Glonar.

(Iz knjige "Konfesije literata".)

(Nadaljevanje.)

Cenzor: Menda bi bilo dobro, če bi takoj omenili, da govori vse to oseba, ki je zmešana.

Jaz: Da, bila je zmešana. In je razsajala čim dalje, tem hujše. To se niti ponavljati ne da. Častiti gospod so nekaj časa molčali, naenkrat pa so vzplamenili v pravični jezi in zakričali: "Sedaj imam dovolj. In hočem spati!" Gospodična Kati pa se je kakor rešne slamice oprijela besedice "spati" in je navezala na njo vrsto blaznih ponudb, ki niso bile zelo različne od onih, ki jih je stavila Putifarjeva žena mlademu Jožefu v Starem Testamentu. Častiti gospod so jo zopet pogledali in rekli zaničljivo: "Stara škatlja!" Ta beseda pa je gospodično Kati še bolj razjarila. Mahajoč z rokami, v katerih je držala krožnike, je sipala kletve, grožnje, rotenja — kar so duhovni gospod naenkrat — brez moči, da bi dali izraza svojemu pravičnemu ogorčenju — nenavadno izbuljili oči, v obraz posineli, odprli usta, iztegnili roko in — se zvalili na tla. Zmešana ženska je zakričala in se vrgla na njih — zaman. Duhovni oče so bili mrtvi . . .

Cenzor: Ja, ja, take reči se zgodé včasih.

Jaz: Ta grozni dogodek je zmešani gospodični Kati takoj povrnil zdravo pamet. Jokaje in stokaje je zbežala iz farovža in planila k Homolkovim. Potrkala je na okno in zakričala: "Častitega gospoda je zadela kap!" Pobožna rodbina je takoj skočila s postelj, na katere je bila baš legla, se za silo oblekla in hitela z gospodično Kati v farovž . . . Strašen jok jim je planil iz grl, ko so stopili v prostor, ki so ga še pred kratkim časom srečni in zadovoljni zapustili: pobožna Ana se je vrgla na truplo duhovnega prijatelja svojega in je stokala, da se je trgalo srce. Pošteni Homolka je tekmoval v jadikovanju z gospodično Kati in Babetka je jokala svoj otročji jok.

Cenzor: Nesreča je to, res.

Jaz: Med tem je nesel Angel Gospodov dušo Častitega pastirja vasi v nebesa. Spodaj v farovžu pa je bil pobožni Jan Homolka prvi, ki se je zavedel. Na njegov svet so vsi z združenimi močmi zavlekli mrtvo truplo v sosednjo spalnico, ga položili na postelj in Jan je odločil, da naj gresta Ana in Babetka domu, da hoče sam ostati v farovžu in stražiti. Jokajoč sta odšli mati in hči; Jan je sedel k zapuščeni mizi. Gospodična Kati mu je sedla nasproti, mu nalila v čašico zlate tekočine Očetov Benediktinov, nalila tudi sebi, pa sta pila. Ko sta izpila, je natočila iznova. Nazadnje je Jan rekel: "Takšnega Častitega gospoda ne bomo dobili več." In gospodična Kati je rekla žalostno: "Že ne."

In zopet sta pila. Pila sta sploh, dokler je bilo kaj v steklenici.

Ura je tikala. "Ali ni mrzlo tu?" je vprašala gospodična Kati.

"Skoro", je pritrdil pobožni Jan in se je stresel.

"Pojdiva mogoče k meni. Tukaj je kakor v Sibiriji," in gospodična Kati je vstala.

Vstal je tudi Jan. In sta šla. In v sobici gospodične Kati je neizmerno gorje in spomin na blagega duhovnega pastirja pripravil obe duši k pobožni združitvi. Pripovedovala sta si, spominjala se — in ko je zasvetila zarja, je njena luč našla obe glavi skupaj in njune roke okoli njunih vratov. Spala sta — po taki žalosti pride vedno trden spanec.

Cenzor: Hm — hm — . . .

Jaz: Castis omnia casta. Pobožni Jan Homolka je pošteno varoval čist spomin svojega milostnega gospoda. Ko je ujel na pogrebu, kako je neka babnica govorila o njem in ga imenovala "žakelj", je vzplamtel v sveti jezi in pripeljal je babi tako zaušnico, da ji je izbil poslednja dva zoba.

Cenzor: Molčala bi, baba!

V.

Cenzor: Ne morem drugega ko ponoviti: zadovoljen sem, zadovoljen. Po farah svetovaclavskih in cirilometodskih so nad zadnjim poglavjem naravnost jokali: velečastiti in častiti gospodje so odkrito obžalovali naglo smrt svojega bogoljubnega sobrata in Václav Rezníček hodi po Pragi v črni obleki v znamenje žalosti . . . Čujte, ne delajte tem ljudem več take žalosti! Ne dajte več nikomu izmed teh junakov umreti. Nečloveško je tako žaliti katoliško ljudstvo. Ta gospod župnik bi lahko se živel kakih dvajset let. In sploh, da vam junaki umirajo v sredi povesti — to se pravi rezati v lastno meso. Kakor da ste pri marijašu izmetali vse adute kar v začetku. Tako se ne dela . . .

Jaz: Ali, dragi pragaf, če umre tak-le župnik, vendar ni nesreča tako velika. Narobe. Za takim župnikom pride zopet novi župnik v vas in povest oživi na novo. Mislite si, da še ni tako debel — debel bo postal šele s časom; on ljubi zopet druge vrste postnih jedi in si zato pripelje novo kuharico; če je pokojni nekatere svoje vaščane posebno zaklenil v svoje srce, bo novi župnik druge — — skratka: ravno novi župnik je za pisatelja naravnost trumf, ali da se poslužim vašega primera iz marijaša: odvržete trumfovo sedmico in potegnate zato osmico in devetko —

Cenzor: No, kakor mislite. Saj mogoče tudi kaj razumete o teh rečeh.

Jaz: Sedaj prihajamo k opisu prizora, ki bi ga z ozirom na pošten in pobožni značaj našega Jana Homolke rajši ne opisovali, če bi nam ljubezen do resnice ne bila zvezda vodnica na morju našega pripovedovanja —

Cenzor: To je lepa in nova primera. Nikjer še doslej nisem čital nič podobnega.

Jaz: Da, ljubezen do resnice in pisateljska poštenost. Lahko bi prišli na glas enostranskega pisatelja. Če bi opisovali na ta način samo prednosti in jasne strani značaja našega Jana, bi čitatelji lahko porekli —

Cenzor: Prosim vas, kako je prav za prav z retoričnim pravilom o hiperbolah? —

Jaz: Vidi se, da ne čitate nobenih drugih katoliških pripovedk razen mojih. Sveta cerkev —

Cenzor: A tako. — Dobro, dobro! Torej naprej.

Jaz: — in po praviči: Tega človeka si je sleparski pisatelj izmislil. Saj celo pravičnik greši devet in devetdesetkrat na dan. Tale Jan pa je skoro več ko kak svetnik. Grešil je bogoljubni psalmist David, tudi apostol Peter je grešil, ko je zatajil Gospoda —

Cenzor: Da, to bi se lahko reklo.

Jaz: In tako je nekoč grešil tudi naš pobožni Jan. In dan, ko so na fari odprli testament Častitega

gospoda, je bil črni dan njegovega greha. Ves žalosten na duši in telesu se je napolnil pobožni Jan Homolka proti domu, ki je bil priča tolikih blaženih in vzvišenih trenutkov njegovih in njegove rodbine, šel je tje, ker mu je skrbna žena in družica na življenski poti, Ana, že prej pravila, da so ji Častiti gospod obljubili, da se bodo v testamentu spomnili nje, Ane, in njune ljubke hčerke Babetke, korakal je tje in je že v naprej blagoslavljal spomin prečastitega svojega pokrovitelja, čegar neumrljiva duša se sedaj pač raduje v slavi Gospodovi (in pobožni Jan je ob tej misli hvaležno pogledal proti nebu, kakor bi tam iskal onega mesta, kjer sedaj duša gospoda župnika stoluje in se veseli.)

Na fari so bili uradni gospodje, ki so se delali zelo resne, gospodična Kati, oblečena v praznje in nekoliko pobožnih faranov, ki jih je tje privedla očitno goreča želja, da bi še enkrat vsaj na ta način čuli besedo ljubljenega pastirja, ki je na večno odšel od njih. Pobožni Jan je gospode spoštljivo pozdravil, za kar so se zahvalili ali s kimanjem ali mežikanjem, ko je videla gospodična Kati pričo farovških dni, ki se ne bodo nikdar več vrnili, mu je tudi pokimala, kakor bi hotela reči: "Zdravo, zdravo, tako je pač na svetu."

(Dalje prihodnjič.)

Navodila udeležencem VII. rednega zbora J. S. Z.

Prihodnji ali VII. redni zbor J.S.Z. se prične v soboto 19. maja ob 9. zjutraj v dvorani S.N.P.J. v Chicagu. Naslov dvorane je 2657 S. Lawndale Ave.

Vsi ki pridejo s kolodvorov s karo poulične železnice, naj vzamejo Blue Island-26th St. karo do Lawndale Ave., od tam pa imajo blok južno po Lawndale do dvorane, ali pa nekaj številke vzhodno po 26th St. do urada "Proletarca".

Kdor se misli pripeljati s *taxijem*, naj vzame Checker, če pa ni tega, tedaj Yellow, kajti drugi tujca, ako se jim zdi da nima s to stvarjo skušenj, radi ogoljufajo za dolar in več.

Vožnja s *taxijem* od katerekoli postaje v mestu do dvorane SNPJ. je od \$1.50 do \$2.

V soboto bo zborovanje dopoldne v dvorani SNPJ., v soboto večer pa najbrž v dvorani Sokol Havliček na S. Lawndale Ave. pol bloka severno od dvorane SNPJ. V nedeljo dopoldne bo zborovanje v dvorani Sokol Havliček, ker je treba dvorano SNPJ. urediti za popoldansko priredbo.

V ponedeljek bo zborovanje zopet v dvorani S.N.P.J.

Prosim vse člane zbora, da pridejo na otvoritveno sejo če le mogoče takoj ob 9. zjutraj, da ne bo imelo zborovanje nobenih nepotrebnih zamud. Spored je obširen in porabiti bomo morali vsako minuto zborovega časa kolikor največ mogoče ekonomično.

Spored, dnevni red, seznam referatov, delegatov ter druge podrobnosti o zboru so objavljene v tej številki. Vstop na zbor je dovoljen vsakemu, ki želi slediti njegovim razpravam.

Imenik delegatov zbora je v tej številki še nepopolen, ker so se volitve vršile do pred kratkim in vemo, da bodo nekateri klubi in društva poslali imena svojih zastopnikov ko bo ta številka že v tisku.

Agitirajte za razširjenje "Proletarca".

O konvenciji socialistične stranke

(Poroča Anton Garden, delegat J. S. Z.)

Ako je potek ene konvencije kako merilo za gotovo organizacijo, potem je perspektiva za ameriško socialistično stranko v bližnji bodočnosti mnogo obetajoča. Konvencija, ki se je pričela 14. in končala 17. aprila v New Yorku, je presenetila vse delegate in vse newyorške sodruge, ne da bi govoril o zunanjih opazovalcih. Shod v Manhattan opernem gledališču, banket v Park Palace, zborovanje konvencije v finski dvorani — vse to je imelo definitivne znake preropenja socialističnega gibanja v najpopolnejši trdnjavi kapitalizma — nekdanj svobodni in še precej demokratični Ameriki. Za človeka, ki ni bil navzoč ne na eni in ne na drugi priredbi in ki je le od daleč opazoval zborovanje, se mu gornje besede najbrž vidijo le votlo bobnenje, katerega odmevi so lokalizirani in začasni, in vsled tega od daleč sklepa, da ne bo imela ta konvencija in socialistično gibanje najmanjšega efekta na bodoči politični položaj dežele. Ni mi, da bi prerokoval kaj nemogočega; ali videl sem voljo in odločnost, požrtvovalnost in upanje, ki je telo dolgo vrsto let v omagujočih a zvestih srcih sodrugov in spontano izbruhnilo na dan v vsej svoji veličini. Volja pričeti in graditi z nova se je sigurno zajedla v navzoče sodruge in je dobivala vedno večji in širši momentum. V resnici povedano: na konvencijo sem šel precej depresiran in vrnil sem se z novim upanjem v srcu. Enako bi lahko povedala večina delegatov.

V tem poročilu se bom omejil le na glavnejše dogodke in zaključke konvencije. Ko sem se v petek 13. aprila okrog 7. ure zvečer približal Manhattan opernem gledališču, me je presenetila dolga vrsta ljudi, ki so mirno čakali, da se vrata gledišča odpro. Nekaj izrednega tudi za New York. Ko so se vrata pol ure pozneje odprla, je čakajoča množica štelala že okrog 2500 ljudi; ob 8. je bilo veliko gledališče že nabito — okrog 5000 ljudi. Tisti, ki so prišli pozneje — in teh je bilo mnogo — so se morali vrniti, radi ali neradi. New York je res ogromno mesto, ali za gibanje, ki je bilo že stokrat proglašeno "mrtvim", je ta množica presenetila slehernega. 'Key-note' govor je imel sodrug Morris Hillquit, ki je paral obe stari stranki in posebno še Coolidgeovo administracijo radi njene privatne vojne v Nicaragui ki jo vodi v interesu newyorških bankirjev.

V nedeljo večer 15. aprila se je vršil banket, na katerem je bilo nad tisoč sodrugov in somišljenikov. Ostal bo v spominu slehernemu udeležencu, ne radi banketa kot takega (banketi so sploh potratna časa in denarja) marveč radi spontanega izbruha tiste iskre, ki je tlela v srcih zvestih in v ognju preizkušenih sodrugov vzlic morju povojne reakcije, katera je domalega uničila socialistično gibanje širom dežele, razun nekaterih izjem.

V dolarski Ameriki prevladuje mnenje, da kjer je denar tam je tudi srce. Ako se najde človek (in tu pa tam so tudi te vrste ljudje v Ameriki), ki ne posveti vseh svojih misli in življenja lovu za dolarji, in ki se ne priklanja in križa pred simboli zlatega teleta, je to po splošnem mišljenju, bodisi nižjih ali višjih slojev, zelo "čuden človek". Ta banket je pa pokazal, da kjer je srce tam je tudi minljivi dolar. Kot je bilo že poročano, so navzoči priskočili stranki na pomoč

in zbrali skupaj nad deset tisoč dolarjev. Ljudje se niso kosali med sabo kdo bo več dal. In tudi vsi niso dali, ker ako človek nima — pač nima. Le vednost, da se hiša ne zgradi brez potrebnih sredstev, in pa determinacija in volja zopet pričeti graditi socialistično stranko, je edino vplivala na požrtvovalnost navzočih.

Ker sem na izven konvenčnih priredbah, naj še omenim izlet delegacije k zadrugi stanovanjski koloniji, katero je zgradila in jo še gradi krojaška unija Amalgamated Clothing Workers. Je to zadruga, ki je vredna, da si jo človek ogleda in spozna kaj se vse lahko doseže potom zadrugnega dela. Dvoje velikih stanovanjskih hiš je že okupiranih in tretja bo pa v kratkem dograjena. V vseh treh bo stanovalo 303 družin. Stanovanja imajo po tri, štiri in pet sob za družino. Stanarina (v kateri so všeti obratni stroški, gorkota, kurivo, elektrika, davki itd.) in amortizacija stane \$11.40 na sobo, kar je nad polovico nižja svota kot pa v privatnih apartmentih veliko slabše kvalitete. Je to zadruga s komunalno upravo. Ugodnosti za družine so brezprimerne: zadruga pralnica, prodajalna za grocerijo in mesnico, otroški vrtec kamor matere pošljejo svoje otroke čez dan v kompetentno oskrbo in število drugih ugodnosti. Hiše so obdane z lepim vrtom. Dograjena bo tudi komunalna dvorana, v kateri bo prostora za okrog 400 oseb. Člani zadruge so le stanovalci, ki plačajo kot delež \$500 za sobo. Ta zadruga ustanova bo stala nad \$2,000,000. V resnici krasna in občudovanja vredna stvar.

Da se povrnem h konvenciji. Delegatov je bilo priglasihih 171. Od tega števila jih ni prišlo okrog 15. Bratska delegata izven Združenih držav sta bila Franz Longville, reprezentant belgijskega delavskega gibanja, in Roberto Haberman, ki je zastopal Mehško delavsko stranko. Longville je poročal kaj je vse doseglo belgijsko delavstvo potom politične akcije in je rekel, da ne more nihče navzočih imenovati en socialen zakon v prid delavstva, kateri bi ne bil v belgijskem zakonu. Čudil se je "počasnosti" ameriškega delavstva, a je dejal, da so mu vzroki za to "počasnost" znani. Haberman je povedal zanimivo zgodbo mehškega delavstva in o gradnji Nove Mehike (južno od Združenih držav). Ko je on pred več leti prišel v državo Yucatan (Mehika) je tamkaj našel priprosto ljudstvo, kateremu je načeljeval umorjeni Fellipo Carrillo. Kot socialistični governor, je Carrillo učil prebivalstvo Yucatanu socializma, katerega je sprejemalo za novo vero. Ko se je bližal državni praznik (bilo je to pred več leti), kateri je slučajno padel na rojstni dan Karl Marksa, je Haberman sugestiral Carrilu, da naj on predlaga zbornici, da se ob enem praznuje na ta praznik tudi Marksov rojstni dan. Carrillo je bil takoj pri volji, ali prej je hotel vedeti, "who the hell is Carl Marx?" Bil je socialist, učil je socializem, kljub temu ni nikdar prej slišal o Karl Marksu!

Tekom prvih par dni se je konvencija organizirala in ukrepala o "manj važnih" zadevah. V soboto je izvolila konvenčne odbore in slišala poročilo po zadnji konvenciji izvoljenega odbora, kateri je imel nalogo preštudirati propozicijo za ustanovitev socialistične podporne organizacije. Odbor, v katerem sta bila

Sharts (Ohio) in King (California) je poleg poročila izdelal tudi načrt za tajno organizacijo, katera naj bi slonela na starorimski mitologiji z imenom "University of Sons of Vulcan". Poleg podpornega naj bi bil njen namen tudi vzgojevalni. Za privlačnost bi ji služili redovi treh vrst in pa gotovi obredi. Konvencija je to priporočilo zavrgla z veliko večino, dala je pa proste roke tistim sodrugom, ki žele imeti tako organizacijo. Do tega je tudi prišlo z organiziranjem prvega društva pod imenom "Pioneer College of the University of Sons of Vulcans" — čarobno ime, ali ne?

Konvencija je odobrila priporočilo direktorja Young Peoples Socialist League, da stranka nastavi stalnega direktorja, ki bo organiziral postojanke širom dežele in jih vodil. V New Yorku npr. imajo živahno skupino mladeničev in mladenk v tej ligi, ki so bili s svojim vesolopolnim življenjem v veselje konvenciji. So to nadarjeni mladi ljudje, ki si ustvarjajo svoje družabno življenje, si širijo razum z učenjem socialne znanosti pod okriljem soc. stranke in vodijo agitacijo zanjo.

Kongresnik Victor L. Berger je poročal konvenciji o svojem delu in pri tem omenil neznajčnost raznih "progresivcev" v obeh zbornicah radi njih ponižnega splazenja nazaj v stare stranke, iz katerih so bili ali izključeni ali so se pa sami od njih odcepili za časa zadnje predsedniške kampanje. Bil je tudi izvoljen za bodočega strankinega predsednika, katero mesto je zavzel po smrti Debsa.

Najvažnejša odbora sta bila odbor za platformo in odbor za pravila. Poročilo prvega ni izvalo dosti debate in je bilo sprejeto kot predloženo, razun točke o Ligi narodov. Po precejšnji debati glede vprašanja, ali naj Združene države pristopijo v Ligo narodov, oz. kako stališče naj zavzame stranka glede tega, je bila končno sprejeta točka, predložena po Norman Thomasu, da je naša stranka za pristop Združenih držav v Ligo narodov le v slučaju da se velesile izrečejo za revizijo versailske pogodbe in da bo naša vlada delala v nji za pospešitev mira. Ker bo platforma, ki je važen dokument "novega socializma", priobčena v Proletarcu, je ne bom tukaj podrobneje omenjal. Je spisana v zelo privlačnem in lahko umljivem tonu. Je to program, ki je vreden, da se zanj bori vsak delavec.

Daljša debata se je razvila pri poročilu odbora za pravila. Bilo je sprejeto z raznimi spremembami; predvideva dalekosežno reorganizacijo stranke, ki je v glavnih potezih sledeča: Sistem plačevanja mesečnega asesmenta se za narodno stranko odpravi. Istega se nadomesti s plačevanjem letnega asesmenta, ki je dolar na leto od člana. Polovica asesmenta gre stranki in pol dolarja državni organizaciji. Slednja sme asesment povečati po potrebi; to pravico imajo tudi klubi (kot do sedaj). Vrata za pristop v stranko se odpro vsem skupinam in organizacijam, v prvi vrsti kulturnim, prosvetnim ali vzgojevalnim, unijam, podpornim organizacijam itd., ki priznajo njen program in so pripravljene z njo sodelovati. Poleg izvrševalnega odbora (izvoljen na konvenciji za dobo štirih let) vodi stranko narodni odbor, katerega izvolijo državne organizacije. V njemu je vsaka država, v kateri se nahaja organizacija, zastopana po enemu ali pa po večjemu številu odbornikov. Zadnje je odvisno koliko glasov je stranka prejela v posamezni državi (po en odbornik več in vsakih 25.000 glasov).

O tem vprašanju se je razvila zelo zanimiva debata. Nekateri delegatje so načrt z vso vnemo pobijali,

velika večina je bila pa s Hillquitom, ki ga je izdelal in zagovarjal. V debati je rekel, da s sprejetjem novega strankinega sistema nimamo kaj izgubiti, pridobimo pa lahko mnogo. Rekel je tudi, da se je sistem plačevanja mesečnega asesmenta izkazal v ameriških razmerah za nepraktičen, ker je ameriško ljudstvo navajeno na zelo ohlapen organizem političnih strank.

Glede narodnostnih federacij je bila stvar prepuščena strankini eksekutivi, da jo reši skupno s federacijami. Originalno poročilo odbora za pravila je bilo namreč za federacije precej neugodno. Ker pa konvencija ni imela časa o tem razpravljati, vprašanje pa je kočljivo, ga bo reševala eksekutiva. Predlog odbora je namreč določeval, da člani federacij plačajo stranki enak asesment kot člani, ki ji direktno pripadajo. Za finančno vzdrževanje federacij iz strankinega asesmenta ni bil za iste storjen nikak popust, kot je bilo to dosedaj, najbrže radi nizke strankine članarine. Druga zelo nenaklonjena točka federacijam je bila določba, da tajnike federacij nastavlja eksekutivni odbor stranke, ni pa bilo omenjeno kdo jih plačuje. Konvencija o tem ni sklepala, ker se je cela zadeva že prej izročila v rešitev eksekutivi.

O teh stvareh bo razpravljala tudi zbor naše Jugoslovanske soc. zveze, ki se snide te dni. To bo ena najvažnejših zadev, in kot jaz vidim, precej kočljiva. Kočljiva največ radi tega, ker bo nova strankina forma skoraj gotovo imela dalekosežne posledice posebno še za federacije. Vprašanje, na katerega bo treba odgovoriti je: Pod katero organizacijsko formo (kar pomeni privlačnost in ugodnosti) bo možno doseči večje uspehe pri širjenju socialističnih idej med delavstvom (kar pomeni več članstva in več novih klubov), namreč ako se klubi direktno pridružijo stranki ali pa ako obdržimo še federacije? Definitivni zaključek bi bilo neumestno storiti poprej predno članstvo do dna ne prerešeta celotno vprašanje.

Še par besed o nominaciji Norman Thomasa za predsednika in James H. Maurerja za podpredsednika Združenih držav. Ne bom omenjal na dolgo ovacij, ki so sledile nominaciji nositeljev strankine zastave v prihodnji predsedniški kampanji. Bile so prisrčne, nenaročene in neplačane, česar se o konvencijah republikanske in demokratske stranke ne more reči. Prisrčne radi dejstva, ker se je konvencija v polni meri zavedala velikega pomena za stranko in delavsko gibanje, kateremu daje v osebi Thomasa in Maurerja dva briljantna, sposobna in zvesta delavska boritelja. Boljših političnih predstavnikov bi ameriško delavstvo ne moglo dobiti kot sta sodruga Thomas in Maurer. S spoznanjem, da delamo za boljšo družbo roko v roki s tema dvema delavskima boriteljema, se sodrug z lahkim srcem podajamo v prihodnjo predsedniško kampanjo.

Bilo je temno dolgo vrsto let. V tej za delavstvo najmračnejši dobi skozi vso zgodovino Združenih držav, se je leta 1924 pokazala na političnem obzorju iskra, ki je dajala novega upanja. Človek se je čutil prerojenega. Ali to je bilo le začasno. Ko je ugasnila, je izginilo upanje, nastala je zopet prejšnja tema in v tej temi je duh človeka omagoval. S težavo si se oprijemal za bilke svojega prepričanja in se branil, da te val zapeljive noči ne ugrabi in potegne v brezmejno brezbriznost. Ali glej! Noč izginja, zora vstaja in *'bit će dana'*! Leto 1928 bo v zgodovini zapisano kot začetek nove dobe na političnem polju ameriškega delavstva. Kampanja socialistične stranke bo to pokazala!

Ivanu Zupanu strežejo zopet po službi

Fajmošter provokatorskega tipa, "Rev." James Černe, ki je s svojim "Gladijatorjem" napravil v krogih KSKJ. mnogo zmede z nekoristnim učinkom, je zopet sprejet v krog sotrudnikov lista, katerega kontrolira žlahta bivšega čikaškega župnika Rev. Kazimirja Zakrajška. Predno se je Rev. Černe dobro skregal s svojimi kolegi v KSKJ., je bil "editorial writer" klerikalnega glasila na čikaški 22. cesti. Potem, ko je začel pošiljati članke "prepirljive vsebine", so mu kolone zaprli. "Ne boste me," je rekel Rev. Černe, in je izdal "Gladijatorja", tedaj pa se je začelo "tresti".

Vsak potres mine, zamere se največkrat poležejo, in bratci ki "pašejo" skupaj se po potresu zopet strnejo v enotno "celico".

Fajmošter Černe je izprevidel, da v svoji pokvarjenosti še najlažje izhaja v pokvarjeni družbi. Objel se je z Jeričem pri "A.S.", Jerič pa je v znak zahvale poiskal Černetov klišej katerega je priobčeval pred postankom "Gladijatorja", in prečastiti šeboyganski fajmošter je zopet prišel na "Editorial Page 'Amerikanskega Slovenca'".

Gre se radi koncerta, ki ga je imel Anton Šubelj v Chicagu dne 29. aprila v dvorani SNPJ. Ivan Zupan, urednik "Glasila KSKJ." ga je oglašal. Rev. Černe se vsled tega zgraža, češ, naš urednik našega katoliškega glasila, pa dela reklamo za "lawndalsko gospodo"!

"... Zatorej javno vprašam urednika 'Glasila KSKJ.', kako se on predrzne, delati reklamo za lawndalsko gospodo...?" je zarohnel prečastiti, in Ivan Zupan je v svoji skromni ponižnosti odgovoril na to in na druga Černetova vprašanja v "Glasilu KSKJ." z dne 8. maja 1928.

"Brat Ivan Zupan še vedno nadaljuje svoje delo v liberalnem duhu..." zatrjuje Rev. Černe. Dal Bog, da bi bilo to res... Pa ni. Ivan Zupan vrši svoje delo v najbolj nazadnjaških tokih najbolj nazadnjaškega klerikalizma. Če se z Rev. Černetom ne strinja, pomeni to le, da je pametnejši kot pa "prečastiti gospod župnik", dasi Ivan ni briljantna luč. Med klerikalno sodrigo kateri načeljujejo tip Jerič-Černe bi tudi ne mogel biti.

Urednik Ivan Zupan je storil vse, kar posamezen klerikalec more, da ostane naš narod "neveden in po-božen", a "Rev." Černetu to ni dovolj. On hoče pri "Glasilu KSKJ." urednika, ki bo maziljen, ki ne bo imel kopo otrok in izkušenj.

Kmalu zatem ko je prišel v Chicago za slovenskega župnika Rev. Kazimir Zakrajšek, so "spoznali", da je treba "Glasilu KSKJ.", ki je tedaj izhajalo v Chicagu, drugega urednika. Za novo "uredniško moč" v nadomestilo Zupana so v čikaškem farovžu "določili" Mr. Alojzija J. Žužka, ki je sedaj odvetnik v Clevelandu. Mr. Žužek najbrž ni napačen človek. Ali takrat so ga pregovorili, da naj "drži" s Kazimirjem, pa "mu bo dobro šlo". Udal se je v "božjo voljo" in je "držal" s Kazimirjem, božja volja pa je vzlic temu bila, da ostane za urednika Mr. Ivan Zupan. In je ostal.

V izdaji "Glasila KSKJ." z dne 8. maja odgovarja na "vprašanja" v "A.S." "Žurnalistom", kakršna sta Jerič in Černe, je pokazal, da jim je še vedno kos. Ivan Zupan pojasnjuje "obema", da nihče izmed "lawndalske gospode" ni imel centa dobička od koncerta, na katerem je pel Šubelj. Ker je predrzen, je "prečastite-

mu" gospodu Černetu celo pojasnil, da je tudi Slovenski narodni dom v Clevelandu zamazan od "gospode", ki je na vodstvu SNPJ. Anton Šubelj je pel tam, in gospodje clevelandski duhovniki ter drugi verni so ga šli poslušati. "\$125,000 ima SNPJ. vloženega v Slov. nar. domu," tolmači Ivan Zupan učenčkoma Jeriču in Černetu. Ker je povedal že toliko, naj bi še dodal, da bi Slov. nar. doma v Clevelandu še sedaj ne bilo, če se ne bi zavzela zanj "gospoda", ki dela v tvornicah in malih štacunah in sploh vsa tista "napredna gospoda", ki jo Černe in Jerič vsako jutro še pred zajtrkom prekolneta. Šubelj je torej tam pel, KSKJ. ima tam svoje slovesnosti, kadar dobe verni Slovenci v Clevelandu medse škofa, mu navadno aranžirajo slovesnost v Slov. nar. domu, čeprav ga je financirala jednota, kateri načeljuje "lawndalska gospoda".

"Kakor meni znano, je Mr. Šubelj na onem koncertu v Chicagu zapel tudi nekaj nabožnih in celo cerkvenih pesmi. To se je zgodilo prvič, kar stoji stavba glavnega urada SNPJ. ..." Tako tolaži "Rev." Černeta katoliški urednik Ivan Zupan.

Žal, da se moti. Šubelj je res zapel nekaj narodnih nabožnih pesmic, a niso bile prve. V dvorani SNPJ. je imela svoj čas zelo pogosto priredbe češka katoliška fara, katere cerkev je dva bloka stran, in na tistih priredbah se je prepevalo zelo mnogo "za sveto vero". Nastopale so nune in duhovni, nastopali so katoliški lajiki, češki katoličani so napolnjevali dvorano, in nihče se ni "pohujšal".

Če bi Mr. Zupan vprašal za pojasnila, bi se lahko izvedel: Mr. Šublja je povabil na koncert v Chicago pevski zbor "Sava". Ta zbor je povabil na sodelovanje vse druge slovenske pevske zборе, vključivši cerkven pevski zbor "Adrija". Če bi "Sava" dobila odmev kot ga je želela, bi najela češki sokolski dom "Pilsen" na S. Ashland Ave. "Za vero vneti" moške in žene so sodelovanje odklonili. Začeli pa so računati z mehkobo pevca Šublja, ki je še mlad, češ, morda bi se ga dalo vsaj navidez pridobiti, da bi izgledal vsaj navidezno klerikalec. Pa ni. Je dober fant, ki bi pel radi petja kjerkoli. "Tudi to," si mislijo, "se bi dalo izrabiti." in ga res skušajo izrabljati — v njegovo škodo.

Gonja proti Ivanu Zupanu ni gonja proti njemu kot osebi, ampak proti njegovi službi. "Rev." Černe ponovno naglaša, da bi morala spadati kakemu duhovniku.

Noben duhovnik ne more biti bolj klerikalen kakor je sedanji urednik. Lahko pa je bolj ali manj toleranten od sedanjega. Konvencija KSKJ. v Pittsburghu se ni hotela navdušiti za urednika-duhovnika in je obdržala Zupana. In če je duhovnik-urednik res taka luč, zakaj ne odstopi Mr. Jerič, da bi dal s tem dober vzgled? Rekel bi: Moje mesto spada duhovniku, in nikomur drugemu, pa če je urednik ali ne.

Dr. Vinko Šarabon v Ameriki

Na obisku v Zedinjenih državah se mudi profesor dr. Vinko Šarabon, urednik ljubljanskega klerikalnega "Slovenca". Po slovenskih naselbinah predava o Sloveniji in drugem. Kot poroča ljubljanski dopisnik "Prosvete", je dala dr. Šarabonu zastojnsko karto I. razreda za sem in nazaj Cosulich Line. Dopisnik dostavlja, da je dr. Šarabon dober predavatelj, spreten pisatelj in časnikar. — Upamo, da se bodo slovenski klerikalni pismarji v Ameriki od njega kaj naučili.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

KONFERENČNA ORGANIZACIJA J. S. Z. ZA CENTRALNO PENNSYLVANIJO USTANOVLJENA.

V nedeljo 29. aprila se je vršilo na Franklinu v Johnstownskem okrožju zborovanje zastopnikov kluba št. 5, podpornih, kulturnih in drugih društev, v svrhu, da se ustanovi konferenčna organizacija J.S.Z. za centralno Pennsylvanijo.

Zastopan je bil klub št. 5 JSZ., pet društev SNPJ., samostojno društvo Moxham, ter pevsko in izobraževalno društvo "Bled". Vpoštevajoč, da je bila ta konferenca prva, ki je morala prebiti led, je bila reprezentacija zelo zadovoljiva. Delegatov je bilo 14 in več drugih udeležencev.

Predsedoval je s. Frank Podboy, zapisnikar pa je bil Štefan Zabric.

Razprave so bile živahne in stvarne. Svoj namen, ustanoviti konferenčno organizacijo, so zborovalci izvršili. Imenovala se bo "Konferenca Izobraževalne akcije J.S.Z. za centralno Pennsylvanijo". Za njenega tajnika je bil izvoljen s. Štefan Zabric. Prihodnje zborovanje se vrši prvo nedeljo v juniju v Delavskem domu na Moxhamu.

Podrobnosti pove zapisnik, ki bo objavljen v kratkem.

PRVA OBLETNICA DRUŠTVA "STRUGGLERS".

COLLINWOOD, O. — Sedanji naseljeniški zakon je preprečil dohod v to deželo marsikomu, ki je nameraval priti. Društva naših podpornih organizacij so tako prišla ob vir, iz katerega so dobivala nove člane.

Osmo redna konvencija SNPJ. se je s tem dejstvom pečala ter zaključila, da si poišče nove člane med mladino. Začela je organizirati angleško poslujoča mladinska društva in druge slovenske podporne organizacije so jo začele tudi v tem posnemati.

"Društvo "V Boj" št. 53 je eno izmed največjih društev SNPJ. v clevelandskem okrožju. Imeli smo mnogo mladine, ki pa se ni veliko brigala za društvo. Naš jezik ji ni tako domač kakor ameriški in končno, mladina je rada sama skupaj, da se zabava po svoje. Tako je iz mladine, ki je pripadala društvu "V boj", nastalo pred letom dni angleško poslujoče društvo. Hotela je vedeti, kako bi se smisel imena "V Boj" prevedla najbolje v angleščino za novo mladinsko društvo. Povedali smo jim, da znači ime društva "V Boj" borbo delavstva proti izkoriščevalcem in nazadnjaštvu. Ustanovitelji so se skoro vsi izrazili, da je to lepo ime, in so krstili novo društvo št. 614 SNPJ. "Strugglers". Svojemu imenu so ostali zvesti. Ob času ustanovitve so imeli 19 članov in članic, sedaj jih imajo nad STO.

V nedeljo 20. maja bodo Strugglerji obhajali prvo obletnico društva. Slavnost se bo vršila v Slovenskem delavskem domu v Collinwoodu. Slovenci clevelandskega okrožja pridejo to nedeljo na priredbo tega mladinskega društva, da mu izrazijo svoje priznanje, da vidijo lep program in da se zabavajo. Bodočnost na-

ših podpornih organizacij odvisi od mladine. Če ji damo na njenih priredbah vso potrebno moralno oporo, bo delala toliko živahnejše, vztrajnejše in uspešnejše.

Program se začne popoldne. Govoril bo Donald J. Lotrich iz Chicaga v angleškem, in Matt Petrovich v slovenskem jeziku. Izvajana bo deklamacija "Bratstva znak" (spisal Ivan Molek), nastopil bo "Jadranov" kvartet, zanimiv bo ples "Silver Nymph", piano duet, dvospev, španski in hula ples, venček slovenskih pesmi, ženski kvartet, harmonika in banjo, šaljiva točka "Vagabund—muzikant" ter poleg te angleška "In Helping Out". Po programu, ki se začne ob 3. popoldne, bo plesna zabava. Vstopnina za popoldne in zvečer je samo 50c. Dne 20. maja bo Slovenski delavski dom poln, kajti to je dan "Strugglerjev". — F. B.—č.

PIKNIK SOCIALISTIČNE STRANKE V CHICAGU BO DNE 10. JUNIJA.

CHICAGO, ILL. — Kot vsako leto, priredi čikaška organizacija soc. stranke tudi letos svoj običajni piknik v parku Riverview, ki se vrši v nedeljo 10. junija. — Glavni govornik bo Norman Thomas, socialistični kandidat za predsednika.

Vstopnice so v predprodaji po 30c, in se jih dobi pri tajniku kluba št. 1, v uradu "Proletarca" in v drugih socialističnih uradih.

Ob tej priliki, ko se bo mudil Norman Thomas v Chicagu, bo njemu v počast prirejen v veliki dvorani Douglas Park auditorija banket. Podrobnosti objavimo pozneje. — P. O.

IZ KANSASA.

BREEZY HILL, KANS. — Spominjam se otroških let in one srečne dobe, v kateri se še nisem zavedala, kaj se pravi skrb in borba za življenje. Tukajšnji premozarji so od 1. aprila t. l. večinoma zopet na stāvki. Nekaj je zaposlenih, ker so operatorji podpisali staro pogodbo, drugi obratujejo z operatorji vred, in pa takozvani openšaparji s parnimi lopatami. — Prešel je tudi delavski praznik, Prvi maj, toda delavstvo se večinoma še ne zaveda, kolikega pomena je ta dan. Ker sem baš pri Prvem maju, želim napisati par besed o tukajšnji prvomajski proslavi zveze kansaških društev SNPJ, ter o dvajsetletnici razvitja zastave, ki se je vršila obenem v Frontenacu. Ne bom opisovala govor, ker upam in želim, da store to drugi, saj je bilo navzočih mnogo takih, katerim pero bolj gladko teče ko meni.

Vremenski bogovi so nam bili naklonjeni; bil je krasen dan, da še malo takih to spomlad. Ali, bože moj, udeležba je bila dokaj skromna. Vsaj ob otvoritvi in govoru. Rada pohvalim, kar je vredno hvale, toda v tem slučaju ne morem. Vzrok malemu posetu je nekoliko brezposelnost, nekaj brezbriznost, precej pa tudi to, da se je stvar vršila dopoldne, kajti če bi se popoldne, bi bila večja udeležba. Pogrešali smo tudi več ženstva v spremstvu moških. Nekaj žensk je bilo na proslavi brez mož, ker so se slednji podali drugam za delom.

Kaj neki si je mislil br. Frank Zaitz, glavni govornik in predsednik nadzor. odbora SNPJ. radi male udeležbe? Nekateri domnevajo, da žena res ne sme biti

drugje kakor v kuhinji in pri otrocih, s čemer pa se jaz ne strinjam; sem zato, da se ji prizna iste pravice in enakopravnost, kakor moškim.

Preden zaključim, naj še omenim, da smo se vseeno prav lepo zabavali po končanem programu. — Tistega večera si je nekdo sam vzel življenje, pa ne mor-da vsled uboštva, kajti izročil je sosedom \$6,000 v go-tovini in nekaj posesti. Nagib nesrečnega njegovega dejanja ni znan.

Pozdrav vsem, posebno tistim, s katerimi smo se imeli čast osebno spoznati na proslavi!

Frances Šinkovec.

O DELAVSKIH RAZMERAH V OKOLICI DICKSONA.

DICKSON, PA. — Kadar se ne moremo pohvaliti z delavskimi razmerami, in če so skrajno slabe, pravi-mo, da so "pod ničlo". Ta definicija velja sedaj poseb-no med premogarji v teh krajih. Nekateri rovi obratu-jejo vsak dan, toda so prenapolnjeni. Nekateri obratu-jejo po par dni na teden. Delo se ne dobi, razun izje-moma.

Kompanije, oziroma tisti ki jim načeljujejo, so mnogo preudarnejši kakor rudarji. To je pokazala po-sebno sedanja stavka v unijskih in sedaj že "bivših" unijskih okrožjih.

Ena tukajšnjih premogokopnih družb tako "ljubi" svoje delavce, da jim prireja pojedine. Vsak mesec jih povabi na večerjo, s katero jih slepi ter privezuje nase. Večerjo jim pripravi v resnici dobro. Na mizo jim na-nosijo perutine, teletine ter drugih jedil na izbero. Do-bra večerja pa je pri premogarju redkost. Pa si misli: Kaj bi se držal stran! — Na prepričanje, na ponos in take stvari pozabi — nanje sploh ne misli. Lepo peče-na kokaš ali puran je navsezadnje vabljujejši, kakor pa da se bi postavljali s prepričanjem, katerega ne moreš jesti. Tako sodi to stvar delavec, ki se ne ukvarja s principi. Če mu ni kaj prav, pokritizira, ali koga ozmerja, varuje svoj delo kakor pač zna, in če ga kompanija povabi na večerjo, — pa pravi: Zakaj pa ne! On niti ne ve, da plača on tistega purana in tele-tino, pa je hvaležen bosom, ker povabijo.

Veliko boljše bi bilo, ako bi delavci imeli načela, če se bi organizirali, se naučili misliti, in si izboljšali položaj s preuredbo ekonomskega sistema, da bi imeli dobro večerjo v svoji hiši, pa ne samo enkrat na me-sec, ampak vsak večer. Kako priti do take preuredbe, nas učita Proletarec in Prosveta. — *John Flis.*

ČLANSTVU KLUBA ŠT. 47 J. S. Z. V SPRINGFIELDU.

Ker bo tretjo nedeljo v mesecu naš pevski zbor sodeloval na koncertu nemškega pevskega zbora, in ker bo isti dan tajnik našega kluba na VII. rednem zboru JSZ. v Chicagu, se seja kluba št. 47 vrši četrto nedeljo (27. maja) ob 2. popoldne v Slovenskem do-mu. Na tej seji poda svoje poročilo o čikaškem zboru JSZ. naš delegat s. Ovca. Udeležite se polnoštevilno.

Odbor.

ZELO VAŽNO ZA ČLANSTVO J. S. Z. V DETROITU.

Radi koncerta, ki se vrši v nedeljo 27. maja, je seja kluba št. 114 JSZ. v Detroitu preložena na petek 25. maja. Začne se ob 8. zvečer v Woodmans dvorani, 42 Victor Ave., Highland Park. Udeležba je obvezna za vse člane.

Jože Mentoni, tajnik.

Kaj določa nova konstitucija socialistične stranke za na-rodnostne federacije

Socialistična stranka je na svoji konvenciji 13.— 17. aprila v New Yorku napravila precej sprememb v svoji organizacijski formi.

Članarina stranki bo v bodoče \$1 letno, ki se plača naenkrat. Državne organizacije pa imajo pravico dolo-čiti poleg tega še poseben reden asesment za agitacijske namene v svojih okrožjih. Razun rednega ostane tudi v bodoče izredna članarina, in v ta namen bo stranka izdajala posebne znamke. Izredna članarina je prostovoljna.

V bodoče bodo lahko pripadale socialistični stran-ki tudi organizacije kot celote. Vsaka, ki bo priznala program soc. stranke ter se izrekla za sodelovanje v njenih vrstah, bo plačevala določeno vsoto članarine za vse svoje članstvo. Podrobnosti uredi eksekutiva. Organizacije, ki pridejo pod to določbo vpoštev, so unije, podporne organizacije, kooperative, kulturna in prosvetna društva.

Glede federacij se XII. člen nove strankine usta-ve glasi:

1. Pet ali več klubov socialistične stranke, ki poslujejo v drugem kot angleškem jeziku, ima pravico ustanoviti narodnostno federacijo pod vodstvom ekse-kutivnega tajnika in eksekutive.

2. Narodnostne federacije imajo pravico izvoliti uradnika, znan kot tajnik-prevajalec, ki mora biti zmo-žen jezika federacije in angleščine; njegova dolžnost je tvoriti poslovno vez med federacijo in socialistično stranko.

3. (a) Klubi narodnostnih federacij so nedeljiv del okrajne in državne organizacije in se morajo ravnati po ustavi in pravilih državnih in lokalnih orga-nizacij; člani federacij plačajo isto strankino članari-no kot drugi, toda federacije imajo pravico pridržati za svoje potrebe ves asesment, ki znaša preko dolarja letno, in ta prebitek si dele s svojimi klubi kakor do-ločijo same.

(b) Narodnostna federacija lahko izključi, ako njena ustava to dovoljuje, vsak klub, ki je kot tak kršil določbe federacije. Vzroki pa morajo biti tehni in izključitev je veljavna, ko jo potrdi strankina ekse-kutiva. Tak izključen klub pa je izključen le iz fede-racije in ostane včlanjen v okrajni in državni orga-nizaciji toliko časa, da izključenje odobrita tudi ti dve.

4. Socialistična stranka ne prizna več kot eno federacijo iste narodnosti.

(a) Narodnostne federacije imajo pravico izvoliti vsaka svojega bratskega delegata na strankine kon-vencije, na katerih pa imajo le pravico govora, ne pa glasovanja."

Razmerje med federacijami in stranko je torej isto kot po dosedanji ustavi. Razlika je samo v člana-rini, predno pa bo ta uravnana, je treba urediti določ-be glede članarine v posameznih državah.

PREDAVANJE V CHICAGU O INKVIZICIJI.

CHICAGO, ILL. — V petek 18. maja ob 8. zvečer bo predaval pod avspicijo Jugosl. Pros. Udruženja v prostorih "Novog Svijeta", 1345 W. 18th St., urednik "Novog Roda" Božidar Milošević o inkviziciji. To je zadnje predavanje "Slobodne govornice", katero vodi omenjeno udruženje, v tej sezoni. Vstopnina prosta.

POROČILO SODRUŽICE NAŠEGA POKRETA.

LATROBE, PA. — Menim, da kar nas je prišlo iz starega kraja, smo imeli vsi približno enake name: da se bomo kar največ mogoče nabrali \$\$\$, potem pa se spet vrnili tja, odkoder smo prišli. Ali prišla je vojna in potem vse drugačne razmere; tako smo ostali tu, kjer uživamo zdaj delavske dobrote. — Iz vseh krajev Amerike se čita o slabih delavskih razmerah ter o revščini, ki jih spremlja; tako tudi v tej okolici ni dobrot. Izgleda, da se je mizerija tukaj za stalno naselila; delavci tožijo drug drugemu, se drug na drugega jeze, pravega vzroka pa le nihče ne pove. Toda, kako naj ta vzrok pove, ko nas je tri dele, če ne morda še več, ki tega vzroka ne vemo n ne razumemo ter iščemo izhoda tam, kjer ga ni. Mislim, da je skrajni čas, da se začnemo resno zanimati, kako naj si izboljšamo svoj položaj. Tuptam se oglašajo razni "odrešeni", ki obljubujejo, da bomo kar čez noč svobodni in srečni, če se pridružimo njihovi stranki. Mnogo je teh strank in strančič, toda za delavstvo najboljša stranka, ki deluje res za delavske koristi, je socialistična. Beseda "socialist" je mnogim nekaj strašnega. Predstavljajo si jo kot nekako pošast, mesto da bi se potrudili v teh kritičnih časih, da bi to besedo in gibanje, ki je z njo združeno, tudi sami razumeli. Vedeti bi morali, kaj je socializem in kaj socialisti hočejo. — Tu imamo klub št. 178 JSZ. in rojaki tukajšnje okolice imajo lepo priliko, da postanejo člani socialističnega kluba ter tako delujejo za napredek in dobrobit delavstva. Tistih par centov mesečno si že človek odtrga, posebno če pomislimo, za kaj gre. Seje našega kluba se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu, ob 1. uri popoldne v Slov. domu na Pipetownu, Pa.

Mary Fradel.

ZAHVALA VSEM, KI SO SODELOVALI PRI VILHARJEVI SLAVNOSTI V WAUKEGANU.

Vilharjeva slavnost v nedeljo 29. aprila v Slovenskem narodnem domu v Waukeganu je zelo lepo uspela. Zasluga gre tistim, ki so jo oglašali, ter vsem, ki so pri nji sodelovali. Priznanje gre mladini v Waukeganu-North Chicagu, ki je oskrbela lep del programa, posebno muzikalične točke, direktoriju Slov. nar. doma, ki je dal za ta namen dvorano brezplačno, igralcem, ki so nastopili v igri "Bratranec", kuharicam za njih delo ter podarjeno pecivo, natakarnjem in sploh vsem, ki so pripomogli, da je bila udeležba dobra in program lepo izveden. Prebitek znaša nad \$400. Rodoljubna zahvala vsem.—Matija Pogorelec.

KLUB J.S.Z. V AVELLI.

AVELLA, PA. — V drugem dopisu, ki sem ga poslal zaeno s tem, poročam o stavkovni situaciji. V tem dodajam, da kar se tiče kluba št. 225 JSZ., ne napreduje, kar je v obstoječih razmerah umljivo. Na stavki smo trinajsti mesec. Klub ima nekaj trdnih članov, katerih ne omaje ničesar. "Komunisti" so poskušali vse, da nas bi izžrli, a ne gre. Naš klub ostane. Edino, kar ga lahko "iztrebi" je, ako nas razmere prisilijo, da se izselimo na razid v druge kraje za delom.

Edini socialistični kongresnik V. L. Berger je v kongresu nedavno predložil načrt za socialno zavarovanje. Kako potreben je tak zakon, dokazuje sedanje zametavanje starih delavcev. Če je delavec star 40 let ali več, pa mu ne dajo več dela. Kam naj se obrne? Kako naj preživlja družino? Ako gre premo-

gar, ker v rovi ne dela, v industrijska mesta, mu najemalec delavcev pogleda v izgarani obraz, vpraša za starost, in odkima. Tako se ponavlja povsod kjer vpraša, in če ga končno kje najamejo, mu dajo težko delo in jako majhno plačo.

Kaj pa naj napravimo, da bo drugače? Pristopite v socialistično stranko, organizirajte ji lokale in naši J.S.Z. nove klube, razširite "Proletarca", "New Leader" in druge naše liste, ter pošljite v mestne uprave ter v državne in zvezno zakonodajo socialistične poslance. To je vse in edino kar morete napraviti. In ni težko.

Tomas Svetlik.

VAŽNA SEJA WAUKEGANSKEGA KLUBA.

Opozarjam članstvo kluba št. 45 JSZ. v Waukeganu-N. Chicagu na redno sejo, ki se vrši v nedeljo 20. maja ob 2. popoldne. Na sporedu bodo zelo važne stvari. Dajte slovo mlačnosti vsi in pridite polnoštevno na sejo.

Naš klub ima svoje naloge, ki jih ne bo nihče vršil mesto njega. Pojačajmo ga in zgradimo iz njega delovno enoto, ki bo prva med prvimi.

Ob enem naznanjam, da priredi pod avspicijo našega kluba na praznik 30. maja soc. pevski zbor "Sava" iz Chicaga velik koncert z bogatim sporedom. To bo novost na našem odru. Več prihodnjič.

Anny Mahnich, tajnica kluba.

Koliko čitate? In kaj? Koliko knjig ste prečitali v življenju? Kakšnih? Zamislite se včasih v ta vprašanja in si napravite nanje odgovore, ki bodo vam v korist.

VELIKA SLAVNOSTNA OBLETNICA DRUŠTVA**"STRUGGLERS"**

št. 614 S. N. P. J.

v nedeljo 20. maja

v Slov. delavskem domu,

15335 Waterloo Rd.,

COLLINWOOD, O.

Vstopnina 50c. Pričetek sporeda ob 3. popoldne.

Dve godbi: V gornji dvorani Arcadien Pilots, v spodnji Barbičev orkester.

Popoldanski program vključuje govore, solo-speve, duete, kvartete, šaljive točke itd. Udeležite se te prireditve vsi. — Druš. "Strugglers".

Prihodnji koncert "Save"

V nedeljo 20. maja ob 3. popoldne bo v dvorani SNPJ. koncert pevskega zbora "Sava", ki bo velik po obsežnosti in po izbranosti pevskega ter drugih koncertnih točk. Opozorjamo vas na oglas v tej številki, in videli boste sami. Vstopnina je samo 75c.

Koncerta se udeležijo polnoštevilno tudi člani VII. rednega zbora JSZ., ki začne s svojim zasedanjem v soboto zjutraj 19. maja.

KONFERENCA V BRIDGEPORTU IZREKLA N. ŽLEMBERGERJU IN J. SNOJU ZAUPNICO ZA NJUNO DELO.

Konference soc. klubov ter društev Izobraževalne akcije J. S. Z., ki se je vršila 29. aprila v Bridgeportu, O., se je udeležilo nad sedemdeset delegatov in gostov. Nace Žlemlberger, predsednik pomožnega odbora za stavkajoče naše rudarje v vzhodnem Ohiju je podal podrobno poročilo o prejemkih in izdatkih.

Iz gl. urada SNPJ. od njenega predsednika V. Cankarja, od posameznih društev SNPJ. ter klubov JSZ., od JRZ. in posameznih nabiralcev je prejel \$3,305.50. Stavkarjem ter njihovim družinam je bilo razdeljeno od te vsote \$3,138.98, včevši stroške, katerih je imel \$26.10. Vsota je bila razdeljena med prizadeto članstvo dvajsetih društev SNPJ. in v 16 naselbinah med naše rojake stavkarje. Ob času poročila je imel na rokah še \$166.52.

Knjige sta pregledala dva zaupnika društva št. 13 SNPJ. v Bridgeportu (John Rebol in Alois Hočevar), ter dva zaupnika od klubov JSZ. (Frank Germ, Blaine, O., in Andy Zlatoper, Maynard, O.)

Poročali so, da so vse natanko pregledali, da se knjige in pobotnice vjemajo, in da so našli vse poslovanje v najlepšem redu.

Joseph Snoy, tajnik pomožnega odbora, je podal poročilo o delitvi obleke in obuval. Navajal je vsa imena pošiljateljev, kraje in število zabojev, kakovost blaga, naselbine v katerih je bilo razdeljeno ter druge podrobnosti. Pojasnjeval je, da sta z N. Žlemlbergerjem delala večkrat pozno v noč, ker sta hotela da se vse razdeli enakomerno v vsakem oziru, v vseh prizadetih naselbinah. Delo sta vršila oba brezplačno.

Konferenca je obema izrekla zaupanje ter priznanje za njuno delo s priporočilom, da se naj svoje pravične metode pri delitvi nadaljnjih pošiljatev držita tudi v bodoče.

Albina Kravanja, zapisničarica konference.

KONCERT IN PREDSTAVA V NEDELJO 27. MAJA V ST. LOUISU.

ST. LOUIS, MO. — V nedeljo 27. maja vprizorita v Sokolskem domu hrvatski diletantski zbor "Balkan" in hrvatski sokolski pevski zbor "Slavulj" tragedijo "Hadži Loja" in opereto "Maričon" v dveh dejanjih. Vstopnina je 50c. Program se prične ob 4. popoldne.

NAŠ CENIK KNJIG.

V tej številki je priobčen cenik knjig, ki jih ima v zalogi "Proletarec". Pričenja se na drugi strani platnic, in se nadaljuje ter konča na 3. strani platnic. Preglejte ga, in naročite si knjig, ki vam ugajajo. S tem pomagajte svojemu znanju, slovenski književnosti in listu od katerega naročate knjige.

PEVSKI ZBOR "SAVA"

CHICAGO, ILL.,

odsek kluba šte. 1 J. S. Z.

KONCERT

20. maja popoldne

v dvorani S. N. P. J.,

2657 So. Lawndale Ave.

I. DEL

- 1) Internacionala Mešan zbor
- 2) Pozdravni nagovor, Frank Alesh, preds. Save
- 3) "Menuet", Beethoven { violin solo: Louis Vitez
"Scherzo", Bazzini { na glasovir spremlja Brunette Walter
- 4) "Ena ptička priletela", Vinko
Vodopivec Mešan zbor
- 5) "Ramona", Gilbert-Wayne, tenor
solo Ivan Beniger
- 6) "Down That Shady Lane", Arno
Mario Hess Ženski zbor
- 7) "Poljske rože", Vinko Vodopivec
..... Mešan zbor
- 8) "Spanish Airs", Charles Beriot
violin duet: Alice Artach, in Eva L. Mayer
na glasovir spremlja Frances A. Artach
- 9) Bariton solo: Jacob Muha
na glasovir spremlja Mrs. M. Muha
- 10) "Domu in ljubezni", A. Nedved Moški zbor
tenor solo: Ivan Beniger
- 11) "V mraku" { duet: Anna Miško in Ivan Beniger
"Zvečer" {
- 12) "Zlata kanglica", dr. A. Schwab Mešan zbor
sopran solo: Anna Miško
na glasovir spremlja Frances A. Artach
na violin Alice Artach in Eva L. Mayer
(Odmor)

II. DEL

"ROŽMARIN"

Kitica narodnih spevov v prizorih

Priredili: Vodopivec-Ocvirk-Hess.

OSEBE:

- Oče, Andrew Miško
Hči, Mimi Rojina
Priateljica Katerine Bernik
I. fant Ivan Beniger
II. fant Stanko Možina

Fantje in dekleta.

Čas: Sedanost. Kraj: Vas na Slovenskem

Spremlja na glasovir Frances A. Artach, na violin
Alice Artach in Eva L. Mayer

Zborovodja: Arno Mario Hess

Glasovir "Baby Grand" posodila brezplačno tvrdka
Weiser & Sons, 2100 So. Kedzie Ave.

Pričetek točno ob tretji uri. Vstopnina 75c.

PO PROGRAMU PROSTA ZABAVA IN PLES.

DNE 24. JUNIJA na Steržinarjevem vrtu v Willow
Springs vrtni koncert "Save".

Seznam delegatov in drugih članov VII. rednega zbora J. S. Z.

Dosedaj prijavljeni delegatje za VII. redni zbor J. S. Z., ki se vrši dne 19., 20., 21. maja v Chicagu, Illinois.

DELEGATJE KLUBOV J. S. Z.

Št. kluba

- 1, Chicago, Ill.—John Olip; Andrew Miško.
- 2, Glencoe, O.—Nace Žlemberger.
- 10, Forest City, Pa.—Joe Čebular.
- 19, Burgettstown, Pa.—Anton Zornik, zastopnik.
- 20, Chicago, Ill.—Sava Bojanovich.
- 27, Cleveland, O.—John Kriebelj.
- 11, Bridgeport, O.—Nace Žlemberger, zast.
- 37, Milwaukee, Wis.—Joseph Radelj st.
- 41, Clinton, Ind.—Christiana Omahne.
- 45, Waukegan, Ill.—John Mahnich.
- 47, Springfield, Ill.—Joseph Ovca.
- 49, Collinwood, O.—Anton Garden, zastopnik.
- 69, Herminie, Pa.—Anton Zornik.
- 114, Detroit, Michigan.—Peter Kisovic.
- 118, Canonsburg, Pa.—John Kern.
- 128, Nokomis, Ill.—Louis Mihevc.
- 131, Pittsburgh, Pa.—John Ban.
- 157, Gross, Kans.—John Kunstelj.
- 178, Latrobe, Pa.—Mary Fradel.
- 189, Blaine, O.—Nace Zlemberger, Glencoe, O., zastop.
- 222, Girard, O.—Anton Zore.
- 225, Avella, Pa.—Louis Zgonik.
- 232, Barberton, O.—Lovrenc Frank.
- 235, Sheboygan, Wis.—John Suppanschick.

KONFERENCE J. S. Z.

- Št. 1, zapad. Pennsylvanija.—John Ban, Pittsburgh, Pa.
- Št. 2, Ohio.—Anton Jankovich, Cleveland, O.
- Št. 3, Kansas.—John Kunstelj, Arcadia.
- Št. 4, sev. Illinois in Wisconsin.—Albert Hrast, Milwaukee, Wis.
- Št. 5, vzhodni Ohio in W. Va.—Nace Žlemberger, Glencoe, Ohio.

DRUŠTVA IN KLUBI IZOBRAŽEVALNE AKCIJE J. S. Z.

- Klub št. 1 JSZ., Chicago, Ill.—Mary Udovich.
 Društ. št. 1 SNPJ., Chicago, Ill.—Frank Alesh.
 Društ. št. 3, SNPJ., Johnstown, Pa.—Chas. Pogorelec, ... zastopnik.
 Društ. št. 5, SNPJ., Cleveland, O.—John Kriebelj.

- Društ. št. 16, SNPJ., Milwaukee, Wis.—Joseph Radelj.
 Društ. št. 48, SNPJ., Barberton, O.—Lovrenc Frank.
 Društ. št. 275, Maynard, O.—Chas. Pogorelec, zastopnik.
 Društ. št. 559 SNPJ., Chicago, Ill.—Oscar Godina, J. Kopach.

- Društ. št. 49, SNPJ., Girard, O.—Anton Zore.
 Društ. št. 86, SNPJ., Chicago, Ill.—Frank Florjančič.
 Društ. št. 87, SNPJ., Herminie, Pa.—Anton Zornik.
 Društ. št. 102, SNPJ., Chicago, Ill.—Frances A. Tauchar.
 Društ. št. 192, SNPJ., Milwaukee, Wis.—Joško Radelj, zastopnik.
 Društ. št. 206, SNPJ., Gross, Kans.—Frank Alesh, Chicago, Ill., zastopnik.
 Društ. št. 61, SSPZ., Barberton, O.—Lovrenc Frank, zastopnik.
 Društ. št. 568, Waukegan, Ill.—Vincent Pink.
 Izobraževalni klub Waukegan-No. Chicago, Ill.—Alice A. Artach.
 Soc. pevski zbor "Naprej", Milwaukee, Wis.—Victor Petek.

EKSEKUTIVA J. S. Z.

Chas. Pogorelec, tajnik J.S.Z.

ČLANI EKSEKUTIVE: Frank Alesh, Sava Bojanovich, Geo Maslach, Fred A. Vider, Frank Zaitz, Frank Tauchar, Filip Godina.

NADZORNI ODBOR J.S.Z.: Donald J. Lotrich, Blaž Novak, Peter Kokotovich.

NADZORNI ODBOR SLOV. SEKCIJE: John Turk, Frank Udovich, Frank Florjancich.

PROSVETNI ODSEK: Chas. Pogorelec, Andrew Kobal, Joško Oven.

Urednik Proletarca: Frank Zaitz; upravnik Chas. Pogorelec.

Odbor za pravila: Frank Zaitz, Blaž Novak, Chas. Pogorelec.

Spored in dnevni red VII. rednega zbora J. S. Z.

OTVORITEV IN KONSTITUIRANJE ZBORA.

- 1.) Otvoritev VII. rednega zbora (glavni tajnik J.S.Z.)
- 2.) Volitve verifikacijskega odbora (za pregled poblastil, tri člane in gl. tajnik.)
- 3.) Predložitev poslovnika in dnevnega reda.
- 4.) Volitve predsednika in podpredsednika.
- 5.) Volitve dveh zapisnikovarjev.

POROČILA IN REFERATI.

- 6.) Poročilo tajnika o delu in stanju JSZ., volilni kampanji in o aktivnostih zveze od VI. rednega zbora. Poroča tajnik Charles Pogorelec.

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

se priporoča ro-
jakom v Ameriki
za vse finančne
transakcije.

Njene ameriške zveze so:
 1.) S. N. P. J. v Chicagu. 2.) Amalgamated
 Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West
 Jackson Blvd. 3.) Amalgamated Bank of New
 York, 11—15 Union Square, New York. 4.)
 Frank Sakser State Bank, New York.

Hranilne vloge obre-
stuje

nevezane po 5%
vezane po 7%

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Na račun Zadružne banke, (On account of Zadružna Banka), Ljubljana, Jugoslavia

Zadružni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu namenu naj služi. Obračajte se v vseh bančnih in podobnih poslih na naš zadružni zavod.

- 7.) Poročilo sekcijjskih odborov:
 - a) za slovensko sekcijo poroča tajnik Frank Zaitz.
 - b) o delu članov srbske sekcije poroča Geo. Maslach.
- 8.) Zvezno glasilo in literatura, poročata za uredništvo Fr. Zaitz in za upravnništvo Chas. Pogorelec.
- 9.) Izobraževalna akcija JSZ., poroča tajnik Chas. Pogorelec.
- 10.) Poročilo delegata Zveze o konvenciji socialistične stranke v New Yorku.
- 11.) Predsedniške volitve in naša kampanja, poroča Frank S. Tauchar.
- 12.) Poročila tajnikov Konferenc: Penna, Ohio (dve), Kansas, Illinois-Wisconsin).
- 13.) Poročilo stavbinskega odseka JSZ., poroča tajnik Fr. Zaitz.
- 14.) Naše delo med mladino, referent Joško Radelj ml.
- 15.) Jugoslovanske podporne organizacije in naše gibanje, referent Fr. Zaitz.
- 16.) Socialistična agitacija med srbo-hrvatskim delavstvom v Ameriki, referent Peter Kokotovich.
- 17.) Kulturno delo med slovenskim delavstvom v Ameriki, poroča Fr. Alesh.
- 18.) Strokovno organizirano delavstvo in J.S.Z., referent Jože Zavertnik.
- 19.) Zadrugištvo, referent Anton Garden.
- 20.) Poročilo odbora za pravila (Blaž Novak, Chas. Pogorelec, Fr. Zaitz).
- 21.) Razpust zbora.

POSLOVNIK VII. REDNEGA ZBORA J.S.Z.

1.) Po zboru izvoljeni predsednik predseduje; zamenjuje ga podpredsednik. Ako želi predsednik poseči v razpravo k predlogom, se mora obrniti do podpredsednika za besedo, ki jo dobi po vrsti prijavljenih govornikov.

Predsednik in podpredsednik se volita dnevno.

Kdor ne govori k dnevnem redu, ga mora predsednik poklicati k redu, v skrajnem slučaju pa mu vzeti besedo. Ako prizadeti ni zadovoljen z odlokom predsednika, se sme obrniti na zbor za odločitev.

2.) Za besedo se je priglasiti z dviganjem roke. Govorniki dobe besedo po vrsti kakor se prijavijo.

3.) Predlogi se stavijo ustmeno ali pismeno.

4.) Pred glasovanjem o predlogu imajo pravico do besede vsi govorniki, prijavljeni do sprejema predloga za zaključek debate.

5.) Pri enakosti glasov se odpre ponovna debata in se glasuje, dokler se ne pride do rezultata.

6.) Za sprejem predloga zadostuje navadna večina glasov.

7.) Glasovanje o predlogih je javno z dviganjem roke, razen v slučajih kjer zbor sklene drugače.

8.) Volitve odborov se vrše tajno.

9.) Poimensko glasovanje (Roll Call) se vrši, če ga zahteva najmanj ena četrtina članov zbora.

10.) Čas zborovanja določa zbor.

11.) Bratski delegatje društev, klubov in organizacij, ki prispevajo v fond "Izobraževalne akcije JSZ.", imajo pri vseh predlogih in razpravah pravico govora, ne pa glasovanja in stavljanja predlogov. Pravico do glasovanja in stavljanja predlogov imajo v vseh zadevah, tikajočih se izobraževalne akcije J. S. Z.

DNEVNI RED ZA SEJE.

1. Otvoritev seje.
2. Volitev predsednika in podpredsednika.
3. Čitanje zapisnika prejšnje seje.
4. Čitanje dopisov in brzojavov.
5. Nujne zadeve.
6. Nadaljevanje sporeda.
7. Posebna poročila.
8. Razno.
9. Zaključek seje.

PRVOMAJSKA SLAVNOST KLUBA J. S. Z. V SPRINGFIELDU LEPO USPELA.

SPRINGFIELD, ILL. — Dne 1. maja je priredil klub št. 47 JSZ. običajno prvomajsko slavnost, ki je lepo uspela. Že zgodaj popoldne so pričeli prihajati sodrugi, somišljeniki in prijatelji v Slovenski dom, kjer se je vršil spored. Govorili so John Goršek, Frank Hirsch in drugi. Glasbeni del programa je obsegal nastop pevskega zbora, solistov in kvartet. Slavnost je bila zaključena s petjem socialistične koračnice. — Zvečer smo imeli dobro obiskano plesno zabavo. Razpoloženje popoldne in zvečer je bilo najboljšje. — Jos. Ovca.

**Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".**

List stane na celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanovljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SLOVENSKA PEKARNA

Slovincem in Hrvatom

v North Chicago-Waukegan, Ill.,

priporočamo moderno,
higijenično pekarno

"ROYAL BAKERY"

Gospodinje, vprašajte pri vašem trgovcu
vedno in povsod za kruh iz naše pekarnice.

ANTON F. ŽAGAR,
lastnik

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524

North Chicago, Ill.

Frank Mivšek COAL, COKE AND
WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ANTON ZORNIK
HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R. 2.

SHOD KLUBA J. S. Z. V PUEBLU.

PUEBLO, COLO. — V tem mestu že dolgo ni bilo shoda pod avspicijo kluba J.S.Z., kajti minila so leta, predno se je zopet obnovil, po reorganizaciji pa se mora boriti z velikimi težavami, ki pa so premagljive. Uverjen sem, da bo val prerodenja, ki prihaja v delavski pokret, dosegel tudi naše mesto.

Ko smo izvedeli, da pride s. Fr. Zaitz 1. maja v Kansas, je par sodrugov sugestiralo, da se bi ga ob tej priliki povabilo tudi sem. Na priporočilo s. Boltezarja, kateri mu je pisal, je predlog sprejel, in mi smo v naglici aranžirali shod, ki se je vršil v nedeljo 6. maja popoldne v društveni dvorani na Bohmen Ave. — Predsedoval je s. Joseph Hochevar. S. Zaitz nam je v svojem govoru podal obširen izčrpen pregled razmer v splošnem in med ameriškimi Slovenci. S svojimi izvajenji je napravil na navzoče zelo dober vtis. Na koncu shoda je bilo stavljenih nanj nekaj vprašanj, na katera je odgovarjal. Shoda ni motil nihče, in tudi vprašanj sovražnega značaja ni bilo. — Udeležba je bila, vpoštevajoč velikost naše naselbine, nezadovoljiva, toda led je prebit, in skrbeli bomo, da bo prihodnji shod boljše oglašan in da se bomo zanj bolj sistematično pripravili.

Vožnje stroške govorniku je povrnil deloma naš klub ter tukajšnji sodrugi in somišljeniki, deloma mu jih povrne JSZ., nekaj pa bo trpel sam. Naš klub je gmotno šibek in še nima virov, ki bi mu donasili dohodke.

Zvečer isto nedeljo je dramski odsek društva "Orel" št. 21 SNPJ. vprizoril v dvorani druš. sv. Jožefa KSKJ. Ivan Cankarjevo dramo "Kralj na Betajnovi". Udeležba je bila obilna, vprizoritev dobra in tako je "Orel" s to priredbo dosegel nov uspeh.

Majsko številko "Proletarca" sta največ razpečevala s. Joseph Hochevar in Mary Hochevar, nekaj pa podpisani in drugi. — V Pueblu je precejšen krožek naprednih ljudi, ki bodo mnogo storili na polju naše agitacije, za širjenje našega tiska in na polju izobraževalnega dela, ko se enkrat strnejo dovolj močno skupaj ter začno delati skupaj.

John Stonich.

ANTOINETTE BEAUTY PARLOR

FRANCES A. TAUCHAR, lastnica

Edino slovensko podjetje te vrste v Chicagu.
Permanent waving, marcelling, finger and water waving etc.

Znižane cene za stalne klientinje.

3525 W. 26th STREET, CHICAGO, ILL.

Tel.: Crawford 1031.

Tel.: Crawford 2893.

Dr. Andrew Furlan

edini slovenski
ZOBOZDRAVNIK
V CHICAGO

3341 West 26th Street.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 6. popoldne in od 7. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop.

Komedija balkanskega "komunizma" v Detroitu

Na shodu balkanskega komiteja dne 28. aprila kateremu načeljuje Chas. Novak, so se dogajali prizori "balkanske sorte", kakor preje na shodu, na katerem je govoril Bolgar Kosta Todorov. Vršil se je v Srbskem narodnem domu. Obe frakciji, "komunistična" in "patriotična" sta se pripravili za "zbrko", "larmo" in ako potrebno, tudi na "fizičke okrsaje". Kot na marsikakšen "balkanski" shod v Detroitu, je tudi na tega prišla policija. "Radnik" z dne 9. maja piše, da je prišlo v dvorano 30 policajev v uniformah in 25 detektivov. Poročevalec "Radnika" v omenjeni številki pravi, da so policijo pozvali "jugoslovanski fašisti", prosrbski patriotje, izmed katerih omenja Vlašića, Butalovića, Lugonjo, Slijepčevića in druge.

Namen shoda, kot so oglašali komunisti, je bil, "ujedinjevati balkanske radnike" in jim "kazati istinu".

Shod je bil v znamenju "ujedinjevanja" razbit, govorniki Chas. Novak, Teodor Tcekoff, Sam Mavrich, Nikolaj Dimitri in Stefan Balubanac pa so bili aretirani ter odvedeni v zapor, kjer so bili, kot piše "Radnik", tri dni, nato so jih brez poročstva izpustili.

Detroitški angleški dnevniki so precej pisali o tej aretaciji. Pripovedovali so, kako so detektivji dognali, da so aretiranci zelo nevarni hujskači, da so prišli v to deželo nelegalno, s ponarejenimi potnimi listi itd. Chas. Novak se je predstavil policiji za Frank Novaka. Detektiv Barney Seleski je zatrjeval, da je Frank Novak istovoten s Chas. Bartulovićem, katerega brat je bil v komunističnih izgredih v Parizu ubit. Pri nemu aretirancu — piše dnevnik "Detroit Free Press", so našli čekovno knjižico in izkaz izdatkov, iz česar so sklepali, da je najbrž nevaren potovalen agent, ki "prodaja revolucijo". "Aretiranci bodo izročeni zveznim oblastim v svrhu deportacije", je pisal en list,

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2316 So. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213. Ura-
duje od 2. do 4. pop., izvenmi torek in petek, in od 6. do 8.
zvečer vsak dan.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot re-
galij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih za-
stav, bodisi slovenskih, hrvaških ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam velike izbore raznih godbenih in-
strumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUM-
BIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter
hrvaških rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se tople priporočam.

"Radnik" na poroča, da so večinoma ameriški državljani, z izjemo enega ali dveh.

Chas. Novak je v "Delavcu" z dne 10. maja "naznanil" na prvi strani v okvirju, da je bil aretiran vsled "gonje", ki jo vodita proti njemu "Proletarec" in "Prosveta". Socialisti ga ves čas denuncirajo oblastim, da je prišel sem pod izmišljenim imenom, ker hočejo, da se ga "deportira". Navedel je še več takih budalosti. — Chas. Novaku je vzelo par dni, da je pojasnil, kdo je in kako deluje za revolucijo, in ko so "oblasti" videle, da jim je "silno nevaren", so ga izpustile brez poročila in "brez nadaljnjih sodnijskih mer". ("Delavec" 10. maja, 3. stran, druga kolona.)

"Gadnemu 'Proletarcu' in 'Prosveti' se torej ni posrečilo "zatreti" revolucije, kajti ameriške oblasti hočejo, da jih Chas. Novak s svojim balkanskim komitejem na vsak način strmoglavlj.

Tudi "srbski fašisti" v Detroitu so baje vsi iz uma. Toliko policajev, tako divje in res fašistično se je obnašala Chas. Novakova klika, toliko zabavljanja, toliko groženj — pa vse za prazen nič. Začeli so vsi skupaj verjeti, da so Zedinjene države res svobodna dežela, posebno za one, ki delujejo za "revolucijo" pod Chas. Novakovim vodstvom.

V STAVKOVNIH OKROŽJIH JE POLNO TEŽKOČ.

ONNALINDA, PA. — Nam poslane številke prvomajske številke "Proletarca" smo razpečali. Ni jih bilo lahko prodati, kajti stavka traja okroglo leto dni in ni denarja za liste. Hčerka podpisane jih je precej razpečala v bližnjem St. Michaelu, in se bi jih morda še več, toda smo preoddaljeni.

Človek bi rad storil mnogo za naš list in vsi želimo, da bi prvomajska številka res prišla v stanovanje vsakega slovenskega delavca ter da bi jo vsakdo tudi čital. Stavimo pa v ta namen kolikor pač moremo.

Ivana Matičič.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vsled gradiva, ki ga je bilo potreba priobčiti v tej številki radi zbora J.S.Z., je moralo več dopisov in člankov izostati. Med njimi omenimo zapisnik ohijske konference JSZ., zapisnik ustanovne konference J.S.Z. za centralno Pennsylvanijo, oceno dramskih predstav v Pueblu in Chicagu, nekaj razprav o naših podpornih organizacijah itd.

Vse prizadete sotrudnike prosimo, da vpoštevajo naše težkoče, katere bodo posebno razvidne iz poročil, ki bodo objavljena v zapisniku VII. zbora J.S.Z.

VŠČIPCI so morali iz te številke izostati, enako imena onih, ki dobe nagrade ter priznanja za najboljše odgovore.

Ena izme donih ki je vesela, da je čitala te vrstice.

Mrs. Sukits, iz Pittsburgha, Pa., nam piše: "Veseli me, da sem videla vaš oglas v časnikih. Poskusila sem vzorec Trinerjevega grenkega vina, ter sem bila z njim zelo zadovoljna, nakar sem ga kupila eno steklenico ter ga bom nadalje uživala, ker, odkar sem začela jemati to čudovito zdravilo je zaprtje zginilo. Priporočam ga svojim prijateljem." Trinerjevo grenko vino odpravi zaprtje, slab apetit, zapeko in druge take želodčne nereda. Pišite na Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill., po brezplačni vzorec, ter priložite 10c za pokritje poštne.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

Ime

Naslov

Mesto

No. 3

VLAGAJTE TU

kjer so že tri generacije
dovedene k neodvisnosti

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave.,

Chicago, Ill.

OTTO KASPAR,
predsednik

Varna banka
za vlaganje va-
šega denarja

Potujte v Jugoslavijo z našim posredovanjem